

ภาษาไทย

Thai

ภาษาอังกฤษ

English

ภาษามอแกน

Moken

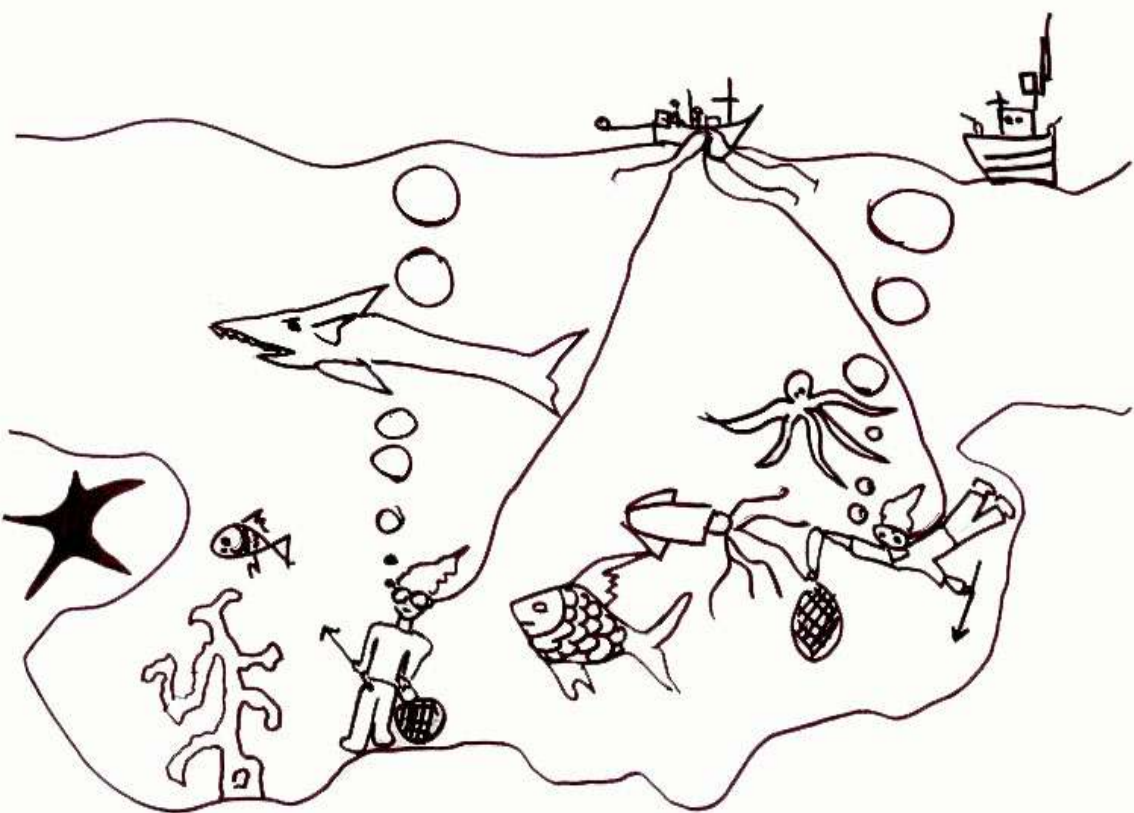
ภาษารูกะลาไวย

Urak Lawoi

ชีวิตพวกเราชาวทะเล
We, the Sea People
ก้ามอย ออลางมอแกน
กามี อูรักลาไวย

ชีวิตพวกเราชาวทะเล
We, the Sea People
ก้ามอย ออลางมอแกน
กามี อูร์กลาไว้ย

ผู้เรียบเรียงและแปล

ผู้ให้ข้อมูลและ

วาดภาพประกอบ

พิมพ์ครั้งที่ 3

นฤมล หิณชิระนันท์ อรุณทัย

ชาวมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา

และชาวอุรักลาไวย์ หาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต
(โปรดดูรายชื่อในเล่ม)

จำนวน 500 เล่ม พ.ศ. 2556

ด้วยการสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรม

และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

Author and translator

Narumon Hinshiranan Arunotai

Informants and illustrators

Moken of Surin Islands, Phang-nga Province
and Urak Lawoi of Rawai Beach, Phuket
Province

ISBN

978-616-551-101-8

First edition

500 copies, published in 2013, with support
from Ministry of Culture and Princess Maha
Chakri Sirindhorn Anthropology Centre
(Public Organization)

ผู้ให้ข้อมูล

Informants

นายดัง ดำรงเกษตร	Dang Damrongkaset
นางจूरีย์ กล้าทะเล	Juree Klathalay
นายดาён กล้าทะเล	Dayon Klathalay
นายมาโจ้ย ประมงกิจ	Majoey Pramongkit
นายเล็ก รักดี	Lek Rakdee

ผู้วาดรูปประกอบ

Illustrators

ด.ช. ฉัตรชัย ประโฆงกิจ	Chatchai Pramongkit
ด.ช. แฝด บางจาก	Faet Bangchak
ด.ช. ขันดี ดำรงเกษตร	Kanti Damrongkaset
ด.ช. วิรัตน์ หาดทรายทอง	Wirat Hadsaithong
ด.ช. ภาณุพล วีระสิงห์	Phanuphol Weerasingh
ด.ญ. ไพลิน กอร์ดอน	Pailin Gordon
ด.ช. ชนาวิน ประโฆงกิจ	Chanawin Pramongkit
ด.ช. ไพศาล ประมงกิจ	Paisan Pramongkit
ด.ช. สมโฆชน์ ประโฆงกิจ	Sompote Pramongkit
ด.ช. วิชวัฒน์ ประโฆงกิจ	Witchawat Pramongkit
ด.ช. กิ่งประชา ประโฆงกิจ	Kingpracha Pramongkit
ด.ช. สมชาย กล้าทะเล	Somchai Klathalay

ด.ญ. ทิพย์ กล้าทะเล	Thip Klathalay
ด.ช. ยาแลนด์ กล้าทะเล	Yalad Klathalay
ด.ช. ซาเลา กล้าทะเล	Salao Klathalay
ด.ช. สุธัด กล้าทะเล	Suthad Klathalay
ด.ช. จอแฮ กล้าทะเล	Johae Klathalay
ด.ช. เล็ก	Lek
ด.ช. บุญยัง	Boonyoung
ด.ช. สุชาติ	Suchat
ด.ช. จรัส	Jaran

ผู้ออกแบบ

Designers

น.ส. รุ่งรัตน์ ศิริวิโรดม	Rungrat Siriwarodom
น.ส. ปรณี หิรัญวรชาติ	Pranee Hiranvarachat
น.ส. อุษา โคตรศรีเพชร	Usa Kotsripetch

พิสูจน์อักษร

Proof Reader

น.ส. จีระวรรณ บรรเทาทุกข์	Jeerawan Buntowtook

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “ชีวิตพวกเราชาวทะเล” นี้ร่างขึ้นเพื่อให้เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาทั้งเด็กมอแกนและอูรักลาไวกัย (หรือไทยใหม่) ได้ฝึกฝนการเขียนอ่านภาษาท้องถิ่นและมีความภาคภูมิใจในชนบประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิม เด็กไทยจะมีโอกาสใช้หนังสือเล่มนี้เพื่อฝึกฝนภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และในขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าของความหลากหลายของวัฒนธรรมจากเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของ “ชาวทะเล”

หนังสือเล่มนี้ได้รับการนำไปทดลองในโรงเรียน 5 โรงเรียนในจังหวัดภาคใต้ คือ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ และโรงเรียนบ้านเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต โรงเรียนบ้านปากจก โรงเรียนบ้านหินลาด และโรงเรียนสุรสวัสดิ์ จังหวัดพังงา ผู้จัดทำได้รวบรวมความคิดเห็นของท่านอาจารย์และนักเรียนที่มีโอกาสใช้หนังสือเล่มนี้ และได้นำข้อคิดเห็นดังกล่าวมาปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

อาจารย์ในโรงเรียนอาจจะใช้หนังสือนี้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา หรืออาจสร้างสรรค์วิธีการใช้หนังสือเล่มนี้ตามที่เหมาะสม เช่น อาจจะใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชาต่างๆ โดยเลือกเอาบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิชานั้นๆ เช่น

- ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามอแกน ภาษาอูรักลาไวกัย (ทั้ง 20 บท)
- ภูมิศาสตร์ (มอแกน บทที่ 1, 3 อูรักลาไวกัย บทที่ 1)
- วิทยาศาสตร์ (มอแกน บทที่ 8 อูรักลาไวกัย บทที่ 3)

- สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (มอแกน บทที่ 6, 7 อูรักลาไวย์ บทที่ 2, 3, 8, 9)
- ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี หัตถกรรม ความเชื่อ พิธีกรรม และ ตำนาน (มอแกน บทที่ 4, 5, 9, 10 อูรักลาไวย์ บทที่ 4, 5, 6, 10)

เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมทำ อาจารย์อาจจะจัดให้มีกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เช่น ให้โอกาสเด็กมอแกน และไทยใหม่หรืออูรักลาไวย์ในชั้นเรียนลองอ่านออกเสียง หรือเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ ธรรมเนียมประเพณี ตำนาน ให้เพื่อนๆ ฟัง หรือ อาจารย์อาจจะตั้งคำถามให้เด็กได้คิดและพูดคุยกัน เช่น

- หากจะต้องอาศัยอยู่ในเรือ รอนแรมเป็นระยะทางไกลๆ ในเรือจะต้องมีสิ่งจำเป็นอะไรบ้าง
- สมัยก่อนมีเข็มทิศ คนเดินเรือใช้อะไรเป็นหมายหรือเครื่องบอกทิศทาง การเดินเรือสมัยก่อนต่างกับสมัยปัจจุบันอย่างไร
- นักประดาน้ำจะต้องมีอุปกรณ์อะไรบ้างในการดำน้ำลึก คนเราอยู่ใต้น้ำได้นานเท่าใด หากไม่ใช้ถังอากาศ ทำไมน้ำลึกจึงมีแรงกดมากกว่าน้ำตื้น
- ทำไมสัตว์ทะเลบางชนิด เช่น พะยูน จึงใกล้สูญพันธุ์ เด็กๆ อย่างพวกเราจะมีส่วนช่วยอย่างไรในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลเหล่านี้
- ฯลฯ

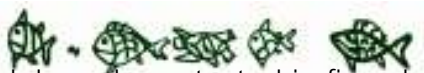
ผู้จัดทำขอขอบพระคุณชาวไทยใหม่ ชาวทะเลมอแกนและอุรักลาไวกัย
ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดีในโครงการนี้ รวมทั้งท่านอาจารย์และ
นักเรียนในทั้ง 5 โรงเรียนที่มีการทดลองหนังสือเล่มนี้ โดยการประสานงาน
ของคุณวิเชียร เปลี่ยวจิตร ผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เขต 4

ท้ายที่สุดขอขอบคุณ UNESCO และรัฐบาลอังกฤษที่ให้ทุนสนับสนุน
ในการพัฒนาหนังสือเรื่อง “ชีวิตพวกเราชาวทะเล” และจัดพิมพ์ครั้งที่ 1
ในปี พ.ศ. 2543 และขอขอบคุณสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่สนับสนุนการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2553 และขอขอบคุณกระทรวง
วัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ในการสนับสนุนการ
จัดพิมพ์ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2556 หากท่านผู้อ่านมีข้อคิดเห็นและคำแนะนำ
เพิ่มเติมกรุณาติดต่อผู้จัดทำได้ตามที่อยู่ในหน้าแรกของหนังสือนี้

Foreword

This book, “We, the Sea People” is written for elementary school children. Both the Moken and the Urak Lawoi (Thai Mai) children can use this book to practice and sharpen their language skills and retain the pride in their traditional heritage. Thai school children are also encouraged to use this book to practice their Thai and English language skills, as well as to learn to appreciate the value of cultural and language diversity through the stories of the “sea people”.

Draft copies of this book have been tested in five elementary schools in southern Thailand - Wat Sawang Arom School and Ban Koh Sireh Schools in Phuket Province, Ban Pak Choke, Ban Hin Laad, and Suraswadee Schools in Phang-nga Province. The co-ordinator compiled comments and suggestions from teachers and school children who had read the draft copies. The manuscript was then revised and the final copies published.

Teachers may use this book as additional reading materials, or may add creative ways of using this book; for example, by using it as complementary text in teaching the following subjects:

- Language studies (Thai, English, Moken, Urak Lawoi in all 20 Chapters)
- Geography (Moken Chapters 1 and 3; Urak Lawoi Chapter 1)
- Science (Moken Chapter 8; Urak Lawoi Chapter 3)

- Environment and natural resources (Moken chapters 6 and 7; Urak Lawoi Chapter 2, 3, 8 and 9)
- Arts and crafts, music, beliefs, rituals, and folktales (Moken Chapters 4, 5, 9 and 10; Urak Lawoi Chapters 4, 5, 6 and 10)

Teachers may recruit the participation from children by organizing various learning activities, for example, by asking any Moken or Urak Lawoi children in the class to read the text out loud or by asking them to talk about their way of life, traditions, and folktales. Teachers can also raise questions to simulate children's imagination and to encourage further discussion, for example:

- If we have to stay on a boat and travel in the sea for a long time, what do we have to bring along?
- Before we had a compass, what did we use for navigation? How does traditional sailing differ from modern sailing?
- What do divers need for deep-sea diving? How long can we stay underwater without the use of an air tank? why is there more pressure underwater?
- Why do some animals (such as dugongs) become endangered? What can children do to help save these endangered friends?
- Etc.

The co-ordinator would like to thank all the Moken and Urak Lawoi who have contributed to this book. Teachers and children from the five schools were especially helpful in providing comments and suggestions. The Office for the Development of Education, Religion, and Culture (Region 4- Phuket) was an efficient co-ordinator in distributing and testing this book. Finally, the co-ordinator wishes to acknowledge the financial support from UNESCO and Government of the United Kingdom that has made the production of this book possible in 2000, Social Research Institute, Chulalongkorn University kindly contributed for the second edition in 2010. For the third printing, the project received funding support from Ministry of Culture and Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization).

Comments and suggestions can be sent to the co-ordinator at the following address:

Dr.Narumon hinshiranan Arunotai

Social Research Institute, Chulalongkorn University

สำหรับเด็ก ๆ

หนูทราบไหมว่า

ในโลกนี้ มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษา

แม้ในประเทศไทย ก็มีคนที่มีความรู้และ

วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ความหลากหลายนี้เป็นสิ่งที่ดี

ทำให้โลกมีชีวิตชีวา มีสีสัน

และทำให้เราได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากกันและกัน

เพื่อนเรากลุ่มหนึ่ง มีความผูกพันกับทะเล

มีความเชี่ยวชาญและรอบรู้เกี่ยวกับทะเลและ

สัตว์ทะเลเป็นอย่างมาก

หนูลองติดตามเรื่องราวเกี่ยวกับเพื่อนเราได้ในหนังสือเล่มนี้

For Children

*Do you know that
in this world there are lots of different peoples with
diverse cultures and languages.*

*Even here in Thailand, there are peoples with
different cultures and languages.*

*This cultural and language diversity is a blessing.
It makes the world more colorful and livelier,
and it gives us a chance to learn new things
from one another.*

*Let's learn new things from our friends,
the sea people.....*

สารบัญ

Table of Content

มอแกน		Moken	
1. มอแกนกับทะเล	14	1. Moken and the Sea	15
2. มอแกนนักดำน้ำ	16	2. Moken the Divers	17
3. มอแกนรักป่า	18	3. Moken Love the forest	19
4. ก่าตึง-ชีทุม	20	4. Kating - Keetoom	21
5. วันเล่นหล่อโบง	22	5. Celebrating Lobong	23
6. มอแกนหาอาหาร 1	24	6. Moken Subsistence 1	25
7. มอแกนหาอาหาร 2	28	7. Moken Subsistence 2	29
8. เรือมอแกน	32	8. Moken Boat	33
9. ความเชื่อของมอแกน	36	9. Moken Belief	37
10. นิทานมอแกน	40	10. Moken Folktale	41

มอแกน		มอแกน	
1. มอแกนนะโคล่ง	14	1. มอแกนหย่าจันลาไว้ย	15
2. มอแกนออกลางข้างมะนั้บ่อเณ	16	2. มอแกนเซอมิยามาญอด้บ่าไ	17
3. มอแกนลักก่อตาน	18	3. มอแกนชุกาฮูตัด	19
4. ก่าตึง-ชีทุม	20	4. ก่าตึง - ชีทุม	21
5. เหนียะเอ็นหล่อโบง	22	5. อูชีหล่อโบง	23
6. มอแกนวังซ้อบาย 1	24	6. มอแกนมีญาเซอบารักมากั๊ด 1	25
7. มอแกนวังซ้อบาย 2	28	7. มอแกนมีญาเซอบารักมากั๊ด 2	29
8. ก่าบางมอแกน	32	8. ปราชูมอแกน	33
9. มะคึดมอแกน	36	9. เปอจาย่ามอแกน	37
10. ตะกามอแกน	40	10. จีรือด้ามอแกน	41

สารบัญ Table of Content

อุรักลาไวย์

1. อุรักลาไวย์กับทะเล	44
2. อุรักลาไวย์นักเดินเรือ	46
3. อุรักลาไวย์นักดำน้ำ	48
4. ศาลศักดิ์สิทธิ์	50
5. พิธีลอยเรือ	52
6. รongเง็ง	54
7. พิษสัตว์ทะเล	56
8. ปลาโลมา	60
9. การยังชีพของอุรักลาไวย์	62
10. นิทานอุรักลาไวย์	64

Urak Lawoi

1. Urak Lawoi and the Sea	45
2. Urak Lawoi the Seafarers	47
3. Urak Lawoi the Divers	49
4. Sacred Shrine	51
5. Boat-Floating Ceremony	53
6. Rong-ngeng	55
7. Poisonous Marine animals	57
8. Dolphins	61
9. Urak Lawoi Subsistence	63
10. Urak Lawoi Folktale	65

อุรักลาไวย์

1. ออกลางหล่อตาเนะโคล่ง	44
2. ออกลางหล่อตาข้างหล่าเกาก่าบาง	46
3. ออกลางหล่อตาข้างมะนั๋บอ่อกเอน	48
4. ออมากก่านา	50
5. หล่าจั้ง	52
6. รongเง็ง	54
7. เย่าเอ่อกานหม่าเกด	56
8. เอ่อกานหล่อม่า	60
9. ออกลางหล่อตาเบาะกาน	62
10. ตะกาออกลางหล่อตา	64

อุรักลาไวย์

1. อุรักลาไวย์หย่างันลาไวย์	45
2. อุรักลาไวย์เซอมิยาหย่าดัดปราชูบร่า	47
3. อุรักลาไวย์เซอมิยามาญอ์ลัปป่า	49
4. บาไล	51
5. ปลาจัก	53
6. รุงเง็ง	55
7. อี้กั๊ดบ๊วยอู๋	57
8. อี้กั๊ดมาลุม่า	61
9. มีญ่ามากั๊ดอุรักลาไวย์	63
10. จรือต้าอุรักลาไวย์	65

หนึ่ง มอแกนกับทะเล

มอแกน มาจากไหน ฉันไม่รู้
ชีวิตอยู่ กับทะเล มานานแสน
ได้เดินทาง ระหว่างเกาะ ทั่วดินแดน
ทะเลคือ แดนแคว้น ของพวกเรา

๕๖ มอแกนเนะโคล่ง

มอแกน งาดิน นง ปิตะ จ้อย ดัน ฮ้ำ
แอม ตะ อ่อนเกน เบาะ กาน ตะ อ่อนเกน ละไก เดียว
แอม ตะ ก่าบาง หล่าเกา ปอลาว ต่าฟุ้ง
ตะเอา ดูป ผุงะ มอแกน

ONE Moken and the Sea

Where the Moken come from I do not know.

Our life has been with the sea for a very long time.

Our forefathers roamed from island to island.

That is why the sea is our homeland.

ชา มอแกนหย่างนั้นลาไวย์

มอแกน มาละ เดะ ดีฮา ฏู เต็ด ตาฮู

คู่มอย คูดู เดะ ลาไวย์ ลามา

เบอยาลัด ราต้า เดะ ปูเลา

เดะ ลาไวย์ เดะ นังกรี่ นะ กิต้า

สอง มอแกนนักดำน้ำ

มอแกนเป็นนักดำน้ำผู้เก่งกาจ

เด็กๆ ว่ายนํ้าราวกับปลา

ในฤดูแล้ง มอแกนอยู่ในเรือที่เรียกว่า ก่าบาง

เดินทางไปเกาะต่างๆ

ในฤดูฝน มอแกนสร้างหมู่บ้านพักอาศัยชั่วคราว

หาอาหารบริเวณใกล้ที่พักอาศัยนั้น

ถั่ว มอแกนออกลางข้างมะนั้บ่ออเกน

มอแกน ปิน ออกลาง ข้าง มะนั้บ อ่อเกน

จ่านาด เน็ก นาโง้ย อ่อเกน บ่าซ่า เอ่กาน

ยาม ตาก้อน มอแกน แอม ก่าบาง

หล่าเกา ปอลาว หน่าญุด

ยาม บาล้าด มอแกน เบาะ ออมาก แอม ก่อตาน

วัง ช่อบาย ด่านี้

Two Moken the Divers

The Moken are skillful divers.

The children swim like fish.

During the dry season, they live on boats called kabang,
and travel to different islands.

During the wet season, they build temporary homes
and find subsistence near their village.

ด้ว มอแกนเซอมิยามาเบอลับปาไน

มอแกน หย่าดี เซอมิย่า มาเบอลับ ปาไน

โกะ นานะ เบอเดอนัง ชูปา อี้กั๊ด

วะตุ ฮอย อางั่น มอแกน ดูดู้ เดะ ปราฮู ก่าบาง

เบอยาลัด ปีกะ ปูเลา ราทา ราท่า

วะตุ มูเซ็ด ฮูจัด มอแกน เบอเกอจา ตูปู้ ฐมะ ดูดู้ ไซ

เซอบารัก มากั๊ด ดาปิก ตาไป้ ดูดู้

สาม มอแกนรักป่า

พ่อออกทะเลไปมมหายมุกโข่ง
แม่อยู่บ้าน หุงข้าว ให้นมทารกน้อย
ฉันช่วยแม่ตักน้ำ
ธารน้ำไหลมาจากป่า
น้ำจิตสนิท เย็นและใส
มอแกนรักป่า
เพราะป่าให้น้ำจืด
ที่เป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิต

ตะล่อย มอแกนลักก่อตาน

อะป่ง หล่าเกา มะนั๊บ หลู้ซ็อน
อะนง แอม ออมาก ดดจอน อ่อน จ่อช้อย อ่านาด เน็ก
จ้อย ต่อล่ง อะนง บัก เวน
หมี่นำ ละเบ็ด ก่อตาน ดะไล
เวน หมี่นำ จะแ่งม hmee อ่าไม่น
มอแกน ลัก ก่อตาน
ก่อตาน อ่อน เวน
เวน ฮ้า มะนุด ต่าฟุ้ง หมาไต่

Three Moken Love the Forest

My father goes out to sea to dive for green snail shells.

My mother stays at home, cooks, and nurses the baby.

I help my mother fetch water.

A small stream appears from the forest.

The water is cold, clean, and clear.

We Moken loves forest;

because it gives us water

which is life's essence.

ดีกำ มอแกนซูกาฮู้ตัด

ป๊ะ เตรอเบ๊ะ ลาไว้ย ปี่ มาเบออลับ ซี้ไป้ย ลูลิก

มะ ดูดึ้ เตะ รุมะ เตะงะ นาซึ ปี่ มากัด ด่ำด่ำ นานะ เดอมิ มิรา มิร่า

กู ตูลุก มะ จะบุ อาเย่

ซู้ไ่ง เดอมิ อาเย่ มาละ เตะ ฮู้ตัด

อาเย่ ตาไว่ บ่าจี้ เบอเจ๊ะ เยอเน่

มอแกน ซูกา ฮู้ตัด

ฮู้ตัด บรี อาเย่ ตาไว่

หย่าดี เซอบารัก บ่าจี้ เตะ ญาว่า

สี่ ก่าตึง - ชี๋ทุม

พี่ชายฉันร้องเพลงมอแกนเก่งมาก
เขาเล่นเครื่องดนตรีไม้ไผ่ ก่าตึง ได้เพราะมากด้วย
ฉันชอบฟังเพลงที่พี่ชายร้อง
พี่สาวฉันसानเสียไป ฟังพี่ชายร้องเพลงไป
แม่सान ชี๋ทุม หรือกล่อ่งทำด้วยใบเตยหนาม
เราใช้ ชี๋ทุม ใส่เสื้อผ้าและของต่างๆ
และใช้เสื่อรองนั่งและรองนอน

แปด ก่าตึง - ชี๋ทุม

อะกะ ก่าไน จ้อย
ยี่เน่ อาโมน
ญา เหนียะเอ็น ก่าตึง กะจูน ญาม่าน เล่ง
จ้อย ลัก แนางะ เหยียะเน่ อะกะ
อะกะ ปิไน นางะ ตะ มาญ่าม แต่กัน จะแค่ กะโดง
อะนง มาญ่าม ชี๋ทุม จะแค่ ปานั่น
ชี๋ทุม อี้ก ค้อง มาจ่ามาจ่า
แต่กัน อี้ก มะโด็ก เหม่จูน

Four Kating - Keetoom

My brother sings very well.

He plays a bamboo musical instrument, called a kating,
beautifully too.

I like listening to the songs he sings.

My sister weaves pandanus mats while listening to
my brother sing.

My mother weaves keetoom or pandanus boxes.

We use pandanus boxes to keep clothes and other things,
and use the mats to sit or sleep on.

ไป ก่าตึง - ซี่ทุ้ม

กาก้า กี่ลากี้ ภู เมอญ่าญี่ มอแกน ป่าไน ป่าญะ

ญา คู้ชี ปาลู บูลิ ญี่ ป่าจี่

ภู ชูกา กาก้า กี่ลากี้ เมอญ่าญี่

กาก้า นีปีนี อาญ่ม ลือไป๋ มานี่ไ่ง กาก้า กี่ลากี้ เมอญ่าญี่

มะ อาญ่ม กะมุ บ้วย หย่าจัน กะม่วก อาดา ดูรี

กามี ชูไร่ะ กะมุ เบาะ ก่าเย็ด ป่าจู้ เซอबारัก รัตาราด้า

บ้วย เลอไป๋ ดูตุ๊ หย่าจัน ตี่นุ

ห้า วันเล่นหล่อโอง

ในเดือนห้าทางจันทรคติ มอแกนมีพิธีเล่นหล่อโอง*

ผู้คนไม่ออกไปทำมาหากิน 3 วัน 3 คืน

เพราะเป็นวันพิเศษ

มอแกนร้องเพลง ตื่นระบำ เล่นรำมะนา เข้าทรง

ขอให้วิญญาณคุ้มครองให้อยู่สุขสบาย

ในพิธีเล่นหล่อโอง มีมอแกนจากเกาะใกล้เคียง มาร่วมพิธี

ทำให้มีโอกาสสังสรรค์ และพบปะเพื่อนใหม่ๆ

*หล่อโอง คือเสาไม้แกะสลัก เป็นเสาวิญญาณบรรพบุรุษของมอแกน

แลมบ้า เหนียะเอ็นหล่อโอง

บุลาน ตะห้า มอแกน เหนียะเอ็น หล่อโอง

ออลาง หล่าเกา ฮ้า เบาะกาน ตะล้อย อะล้อย ตะล้อย กะมัน

อะล้อย อ่าไม่น

มอแกน ยี่เน่ แหมยะ เหนียะเอ็น บะนา ปูตี

แห่นต๊ะ ก่าตอย ต่อล่ง มอแกน แอม ชนก

อะล้อย เหนียะเอ็น หล่อโอง มอแกน ปอลาว หน่าญุด งาดิ้น

อ๋อน หย่ามว ต่าฟุ้ง มะการ เบาะ คู่

Five Celebrating Lobong

During the fifth lunar month, the Moken celebrate lobong*.

The people do not go out foraging for 3 days 3 nights.

It is a special time.

The Moken sing, dance, play flat drums, and go into trances, asking the spirits for protection and good luck.

During lobong celebration, Moken come from far and wide to be together.

This is a chance to reunite and make new friends.

*lobong is a carved wooden ancestor-spirit post.

ลิมา คูชีหล่อโง

บุลัด ลิมา มอแกน คูชี หล่อโง*

โกะ เซอมิย่า เต็ด ปี เบอเกอจา ตีก้า อารี ตีก้า มาลับ อารี ซี้ดี

มอแกน เมอญาญี เมอนารี คูชี บราน่า เบอเล็ด

มีต้า เซอบารัก ซี้ดี เปอเบอล่า ปีคุดู ป่าจี เซอนัง

เดะ เบอเกอจา คูชี หล่อโง อาดา มอแกน มาละ เดะ หย่าไว๋ มาละ

ตุลก บัวย จุก้า

มาละ เบอดาไป่ การัด บารูบ่ารู้

*หล่อโง แกะ กายู๋ ตีฮัด เซอเมอไ่ มอแกน

หก มอแกนหาอาหาร 1

มอแกนต้องออกหาอาหารทุกวัน

ไม่เหมือนคนในเมืองที่ซื้ออาหารจากตลาด

ฉันและพี่ชายชอบตามพ่อไปตกปลา

มีปลามากมายแถบแนวปะการัง

บางที่พ่อใช้เบ็ดมือตกปลาเล็กๆ อยู่บนฉำพัน*

บางที่พ่อก็ใส่แหวนดำน้ำ เอาฉมวกว่ายลงไปแทงปลา

พ่อย่ายน้ำเร็วมาก และตาไวมากด้วย

*ฉำพัน คือเรือขุดขนาดเล็ก ใช้แจวเดียวหรือแจวคู่

นม มอแกนวังช่อบาย 1

มอแกน หล้าเกา วัง ช่อบาย เบาะ มะงั่ว อะลาล่อย

เมื่อน ฮ้า ออลาง แอม หยะตัน ผ่อเอง มะล่อย ช่อบาย ตลาด

จ้อย ตะ อะกะ ก่าไน ลัก มะแง่น อะปง หล้าเกา มะงับ เอ่กาน

เอ่กาน กะฮั่น ตะ ก่าล้ง

อะปง มะโด๊ก ฉำพัน ฉุน เอ่กาน เน็ก

อะปง ห่งาดูกั จะมิน มาตา หน้างัย อ่อเกน บัก แล้ม แหม่ก่า เอ่กาน

อะปง นางัย ช่าง โต มาตา ตะเลา

SIX Moken Subsistence 1

Moken go out foraging everyday,
unlike city people who go buy their food in the market.
My brother and I like to go fishing with our father.
There are so many fish around the reef.
My father sits in a chapam*, and uses a hook and line.
Sometimes he puts on his goggles and jumps in the water to
spear fish .
He swims very fast and he has a very keen eyesight.

*chapam is a small dug-out boat

นม มอแกนมีญ่าเซอबारักมากัด 1

มอแกน ปี่ มีย่า เซอबारัก บาลัด ปี่ลัก อารี
เต็ด ชูปา เซอมิย่า เดะ นังกรี ญา เบอลี เซอबारัก มากัด เดะ เปอกัด
กู เดอจัน กาก้า กิลากี ชูกา ตูโร้ย ปะ ปี่ เมองาญ่น อี้กัด
อาดา อี้กัด บาญะ เดะ ปีดิก ก่ารัก
ป๊ะ ชูโร๊ะ ต่าลี เมองาญ่น อี้กัด เดอมิ เดอมิ เดะ ส่าปัด
ก๊ ลากี ปะ ชูโร๊ะ เจอมิน มาต้า
มาญอลับ อาเม็ด ตีรุ เบอเดอนัง ตูรด ปี่ ตีกับ อี้กัด

เราใช้ฉมวกเดียวสำหรับแทงปลาในน้ำลึก
 ส่วนปลาในน้ำตื้นเราใช้ฉมวกสามง่าม
 เมื่อเราได้ปลา 3-4 ตัว ก็กลับบ้าน
 มีอาหารพอกินทั้งครอบครัว
 และบางทีแบ่งให้เพื่อนบ้านอีกด้วย

แล้ม บัก เอ่กาน อ่อเกน ค่ำล่ำ
 เอ่กาน อ่อเกน กะเต๊ะ ก่ำมอย บัก ชุ่ม
 มอย เอ่กาน ตะล่อย บูลัด ป้ำด บูลัด ก่ำมอย บ่าเล่ ออกมาก
 เบาะ ซ่อบาย มอย มะญำ ปะตั้ง
 มอย มะแบง ออลาง

We use a spear for fish in deep water.

A Three-pronged spear is for fish in shallow water.

After we get 3 or 4 fish, we return home.

That is enough to feed the whole family,

And share with our neighbor sometimes.

កាំបី ឆ្នូរ៉ះ ត្រីរូ ត្រីក្របី ឡើង ខាង ទាប

ឡើង ខាង ទាប ក្របី កាំបី ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ

កាំបី បង្កើត ឡើង ត្រីក្របី ប្រាំ ឆ្នូរ៉ះ

កាំបី ប្រាំ ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ

កាំបី ប្រាំ ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ ឆ្នូរ៉ះ

เจ็ด มอแกนหาอาหาร 2

ในทะเลและในป่ามีอาหารมากมาย

มอแกนเก่งในการเสาะหาอาหาร

หาเพรียงทรายตามชายหาด หาเม่นทะเลตามปะการัง

หาหอยนางรมตามโขดหิน

หาหัวมัน หัวกลอย และผลไม้ในป่า

มอแกนมีจำนวนน้อย เปลี่ยนที่หาอาหารไปเรื่อย ๆ

จึงไม่ทำลายทรัพยากรป่าและทะเล

ลูก มอแกนวังช่อบาย 2

ด่าล่า อ่อเกน ด่าล่า ก่อตาน ช่อบาย กะฮั่น

มอแกน ช่าง ไต้ วัง ช่อบาย

วัง วาด ตาม ป่านาด กะโน วัง ตะเฒ่ ตาม ตะเฒ่า ก่าลัง

วัง เอี้ยก จี้จุ่ม ตาม บ่าตอย บ่าตอย

วัง กะฮัด หละอวง บู้วัก ตาม ก่อตาน

มอแกน มะนุด อะบีด วัง ช่อบาย ผุ่ะ มาจ่า มาจ่า

ช่อบาย กะตอย ฮ้า

Seven Moken Subsistence 2

There is plenty of food in the sea and in the forest.

Moken are skillful foragers.

They seek sandworms along the sandy beaches,
sea urchins along the reef, oysters along rocky shore,
and wild yams and fruits in the forest.

The Moken maintain a sustainable livelihood because of their
small population and the rotation of their foraging grounds.

ตู่ยัก มอแกนมีญ่าเซอबारักมากัด 2

เดะ ดาลับ ลาไว้ย เดะ ดาลับ สู้ตัด

อาดา เซอबारัก มากัด บาญะ

มอแกน ป่าโน มาเซาะ บาญะ เซอबारัก มากัด

มีญ่า ไร่ เดะ ป่าไต่

มีญ่า นูญบาปี เดะ ก่ารัก มีญ่า ซีโป้ย ตีรับ เดะ ป่าตุ

มีญ่า กะดุกอ่าเจ๊ะ หลู้ก้อย บัวก่าญุ เดะ สู้ตัด

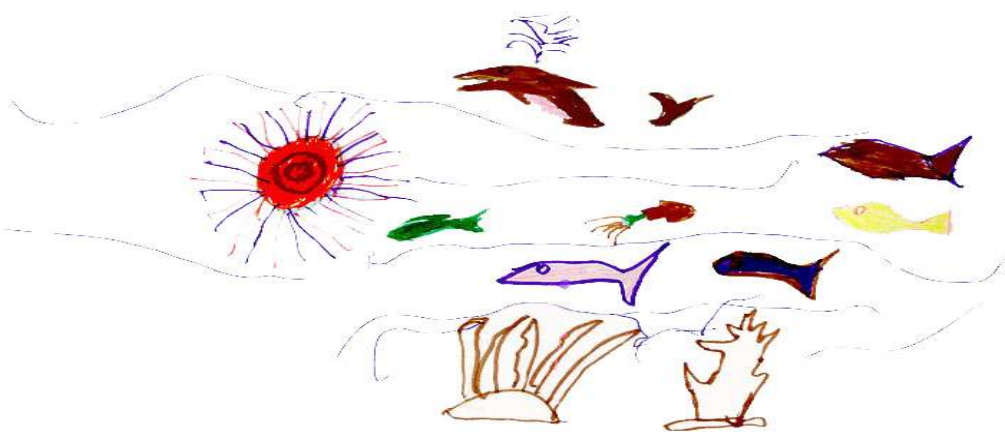
มอแกน อาดา เซอมีย่า เดกิ

ชาเล็ด เตอไป มีญ่า เซอबारัก มากัด ปี่ ราตา ราต้า

ญ่า เต็ด บัวย บานาซ่า เซอबारัก เดะ สู้ตัด เดะ ลาไว้ย

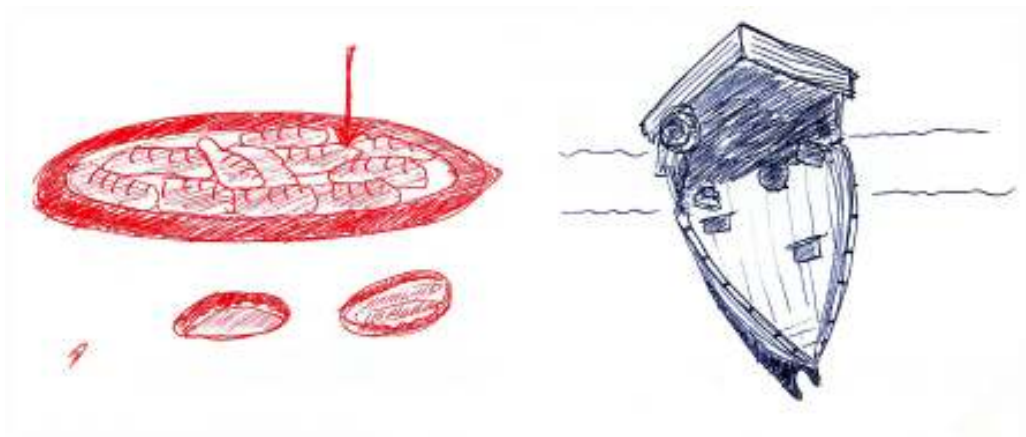
มอแกนต้องซื้อข้าวสาร และต้องซื้อข้าวของเครื่องใช้
 เช่น เสื้อผ้า หม้อ กระทะ ชาม ช้อน
 จึงต้องขายเปลือกหอยมุกโข่ง หอยนมสาว และปลิงตากแห้ง
 เพื่อให้ได้เงินมาซื้อของ
 ยังมีคนซื้อเปลือกหอย และปลิงจากมอแกนมากขึ้น
 ก็ยิ่งเป็นการทำลายทรัพยากรมากขึ้นด้วย

มอแกน มะล้อย พล่า มะล้อย ค้อง มาจ้มาจ้
 ป่าจี จ๊วด ก่าเน็ก หมี่โคม ยะฮ้อย
 มอแกน หลู้ฟุ่ย หลู้ซ็อน ข้าว ก่าจี ชล้อย
 มอย ฮู่ อัก มะล้อย ค้อง
 ออลาง มะล้อย หลู้ซ็อน ข้าว ก่าจี กะฮั่น
 หลู้ซ็อน ข้าว ก่าจี ชล้อย กะตอย กะฮั่น

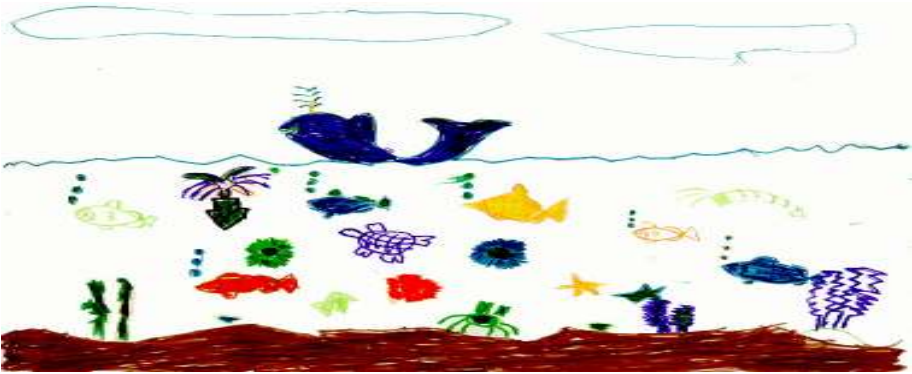
The Moken have to buy rice and necessities like clothes, cooking pots and pans, plates, and spoons. So they sell green snail shells, top shells, and dried sea cucumbers to obtain cash to buy these necessities. However, the larger the demand for these marine products, the less sustainable the catch.

มอแกน เบอลี ไบรี เบอลี เซอบารัก ชูโร๊ะ
 กาเย็ด บ่าจู้ ปิโยะ บลางา เบอะซี ยับ ชูรู๊ด
 มอแกน ยูวัน ซีโป้ย หลู้ลิก ซีโป้ย หลู้ละ ตรีปัก ยะม่อย ตูฮู้ย
 อาเม็ด ดูเวะ มาบลี เซอบารัก
 อาดา เซอมิย่า เบอลี ภูละซีโป้ย ตรีปัก เดะ มอแกน บาญะ
 ญา บัวย เบอลี เซอบารัก บานาซ่า บารัก บาญะ

แปด เรือมอแกน

เรือเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตมอแกน เป็นพาหนะ
เครื่องมือหาอาหาร บ้าน และบางทีเป็นที่เกิดและที่ตายด้วย
ในสมัยก่อน มอแกนใช้เรือไม้ระกำซึ่งเบามาก ลอยน้ำได้ดี
เมื่อติดใบเรือที่ทำด้วยใบเตยหนาม ก็แล่นฉิว
แต่ถ้าไม่มีลม ก็ใช้ไม้พายและไม่พาย

วาเล้ย ก่าบางมอแกน

ก่าบาง อ่อน มอแกน แอม ตะ อ่อน ก่าบาง ฮ้า หล่าเกา ลอด ฮ้า
ก่าบาง ออมาก มอแกน ก่าบาง ตะ ชะละ หม่าไต
หม่อละหม่อลีน มอแกน นะ ก่าบาง ก่อมัน ก่าบาง เบา แหน่ม่อน
อาโมน
นะ หล่าย่าน จะแค กะโดง หล่าเกา ตะเลา
อั้งจิน ฮ้า มอย มะกุม ปะเจียว ก่าละ

Eight Moken Boat

The Kabang is a necessity in Moken life.

It is their transportation, tool, home, and sometimes birthplace, and deathbed.

In the early days, the Moken used zalacca boat which is very light and floats gracefully on the water.

Equipped with a sail made of pandanus leaves, the boat is fast.

If there is no wind, the Moken use oars or a punt.

ลาบัด ปราฐมอแกน

ปราฐ หยาดี เซอबारัก บ่าจี้ เซอมิย่า มอแกน ปี่ ดีฮ้า ไปด เบอละ

ปราฐ หยาดี ตะไป มีญ่า เซอबारัก มากัด หยาดี รุมะ

หยาดี ตะไป เซอมิยา ดูดู้ อ่าปี่ ดูดู้ หม่าตี้ จุก้า

กาล่า คู่ลู่ มอแกน ชูโร๊ะ ปราฐ จางะ รี่ฮั่น บาญะ

ญา ตีมุ่น อาเย่ บ่าจี้

เบาะ หลาโย่ หย่าเฮะ หย่างัน กะม่วก อาดา ดูรี

หล่าจ๊ะ ะตุ ฮอย อาเง่น ชูโร๊ะ ก่าญ ดูไก้ ชูโร๊ะ ปงาญะ

มอแกนสร้างเรือเองด้วยมือ โดยใช้ขวานและสิ่ว
ในปัจจุบันมอแกนใช้เรือไม้กระดานที่มีความคงทน
และใช้เครื่องเรือดีเซล

แต่มอแกนยังคงความรู้เรื่องการเดินเรือและดูทิศทางโดยใช้ดวงดาว
ลม กระแสน้ำ และคลื่น

มอแกนบางคนยังรู้จักฟังเสียงปลา
รู้ว่าบริเวณไหนมีปลาชนิดใดอยู่มาก

มอแกน เบาะ ก่าบาง เอง ก่าปะ อะไ้ ละเมะ
อะล่อย นี้ มอแกน เบาะ ก่าบาง ป่าปาน อาโมน
อียีน หย่ามา

มอแกน ช่าง หล่าเกา ก่าบาง ปะนะ ปี้ตั่วก
หม่าลิด อั้งจิน หน้ามัด

มอแกน ด่าดุม ช่าง แหน่งะ เอ่กาน ด่าล่ำ อ่อเกน
ญา ดัน ปล้า ปิต๊ะ เอ่กาน กะฮั่น

The Moken build their boats by hand, with the help of axes and adzes.

Nowadays they use kabang made of planks and equipped with diesel engine.

Yet they still retain the traditional knowledge of navigating by the stars, wind, and waves.

Some Moken can “listen to fish” underwater, they know where to find a large school of fish just by listening.

มอแกน บ๊วย ปราฮู หย่างนั ดั่งงัน ตะ อาซิก
เชอबारัก ชูโร๊ะ บ๊วย ปราฮู อาดา ก่าปะ ป่าไห้
ลานี้ มอแกน ชูโร๊ะ ปราฮู ป่าปัด ชูโร๊ะ เบอเละ บาญะ ต่าฮุด
ญา เบาะ อี้จัน จุก้า
ตะ เดอะ ญู้ตู่ หย่างนั ลานี้ มอแกน เบอयाลัด ลาไว้ย
ดีไห้ ปิตัก ดีไห้ อาเง่น ดีไห้ อูมะ
มอแกน ซะมาตะงะ ตาฮู้ เดอไ่ง ซวาร์่า อี้กั๊ด
ตาฮู้ จ๊ะ เตอไป๋ อี้กั๊ด ดีฮ้า ดูดู้ บาญะ

เก่า ความเชื่อของมอแกน

ในสมัยก่อน มอแกนและอูรักลาไ้ย้เชื่อกันว่า
เมื่อสามีออกไปหารังนก
ภรรยาที่รออยู่บ้าน หวิมม แต่งตัวไม่ได้ ออกไปเที่ยวไม่ได้
ปัดกวาดพับเสื่อไม่ได้
เพราะจะทำให้สามีประสบอุบัติเหตุ
จากการปีนเก็บรังนกในที่สูงๆ

แซว้าย มะคึดมอแกน

หม่อละหม่อลีน มอแกน เนะ ออกลาง หล่อตา มะคึด
ออกลาง ก่าไน หล่าเกา วัง หน่านก
ออกลาง บิไน หล่าเตียง ออมาก ซ้อได้ หมูซิ่น โอตัก มอย ฮ้า
หล่าเกา หม่าล่าย มอย ฮ้า
แต่กัน อัก บู้ญ หยะบู้ มอย ฮ้า
หนากัด ก่าไน ตะไ้ก กูฮะ ก่าโยง หม่าเก็ด

Nine Moken Belief

In the old days, the Moken and the Urak Lawoi believe that when the husband goes out to search for edible bird's nests, the wife cannot comb her hair, dress up, go out for fun, or move the sleeping mats.

Doing so could cause harm to her husband

When he climbs up to collect the nests.

เซมิลัด เปอจาย่ามอแกน

กาล่า คู่ลู่ มอแกน หย่าจัน อูรักลาไว้ย เปอจาย่า จ๊ะ

ลากี้ ปี่ มีญ่า ซารัก นูรูก

บีนี เดอะ รุมะ นะ เบอป่าไก ซีเซ โป๊ะ เต็ด เบอเละ

ลีไป ก่าเย็ด เต็ด เบอเละ

ญา เปอจาย่า จ๊ะ เต็ด บ่าจี้ กี้ลากี้ กูเกอ กูฮา

ในสมัยก่อนมอแกนเชื่อกันว่า หลังจากทีคลอดทารกชาย
จะต้องเอารกไปแขวนบนต้นไม้ในป่า
เมื่อเด็กโตขึ้น จะได้ปีนต้นไม้เก่งๆ
ถ้าทารกเป็นเพศหญิง จะต้องเอารกไปฝัง
และไม่ให้ผู้ใดเห็น เพราะกลัวจะมีผู้มาทำร้าย

หม่อละหม่อลีน มอแกน มะคิด ยาม ละบอง อำนาด ก่าไน
ม่วย ห่งตง ไปกน กะเอ้ ก่อตาน
เบาะ อำนาด เอ็ก ไปกน กะเอ้ เอ็ก นิฉุน กลัง
ยาม ละบอง อำนาด บีไน
ม่วย ดู้บ หม่าน้ำ ก่อตาน อ่อน ออลาง ปะนะ ฮ้า
หนังกัด ออลาง เบาะ หม่าเก็ด

In the old days, the Moken believed that when a baby boy was born, his umbilical cord should be hung on a tree in the forest, so that when the child grew up he would be skillful at climbing trees.

When a baby girl was born, her umbilical cord should be buried.

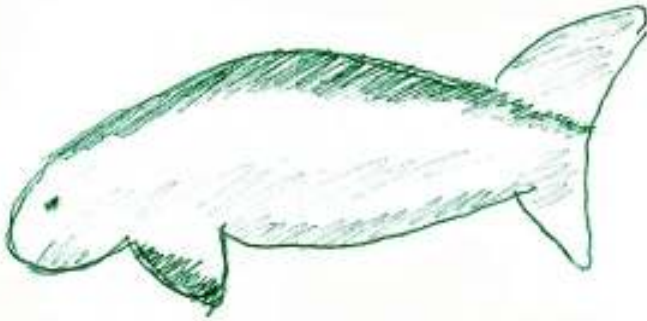
Nobody was allowed to see where the umbilical cord was placed, or else the child could have been harmed.

กาล่า ดูลู่ มอแกน เปอจาอย่า จ๊ะ
เบอนานะ นานะ กิลาเกี
อ่าเม็ด ส่าไร่บ ปี ก่าตัก
เดะ ญู่ไ้ด ก่ายู่ ด่าลับ สู้ตัด
นานะ เปอไซ่ ย่าญะ ญู่ไ้ด ก่ายู่
ป่าไน ป่าญะ
กาเลา ดูดู้ อ่าปี่ นานะ นีบีนี
อ่าเม็ด ส่าไร่บ ปี ต่าน่า เต็ด บรี ส่าป้า เปอการี
ญา ต่าเกีย อาดา เซอมิย่า อ่าชิก เมะ บัวญ ญา

สิบ นิทานมอแกน

มีนิทานมอแกนเล่าว่าพะยูนเคยเป็นคน
นานมาแล้ว มีลูกผู้หญิงสุดท้อง ที่พ่อแม่พี่น้องไม่รัก
เธอจึงตัดสินใจเดินลงทะเล และกลายเป็นพะยูน
มอแกนคิดว่าพะยูนเหมือนคนเรามาก
มีขนที่ผิวหนัง มีน้ำตาออกมาจากนัยน์ตาเหมือนคน
เมื่อพะยูนคลอดลูก ก็เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมเหมือนกับคนเรา

จับโป้ ตะกามอแกน

ตะกามอแกน หม่อละหม่อลีน ดูย่ง มะนุด หม่อละ ดูป
อ่านาด บีโน บะซอนซัด อะปง อะนง อะกะ ลัก ฮ้า
อ่านาด ญู้ หนะบู๊ย อ่อเกน ปิน ดูย่ง
มอแกน มะคิต ดูย่ง เท่า มะนุด
บุลั้ง บู้ไล้ นะ ป่าช้า มะนุด หน้าไ้ เวน มาตา นะ ป่าช้า มะนุด
ดูย่ง หละบอง อ่านาด อ่อน จ่อช้อย อ่านาด ม้า ป่าช้า มะนุด ปล้า

TEN Moken Folktale

A Moken Folktale says that dugongs once were human beings.

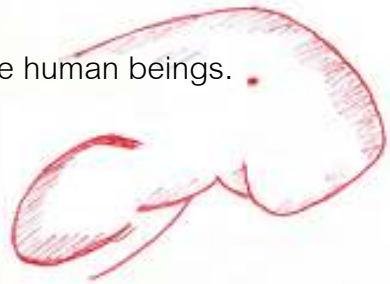
Once there was the youngest daughter who was shunned by her parents, elder brothers and sisters.

She decided to walk into the sea and she became a dugong.

The Moken think dugongs are like human beings.

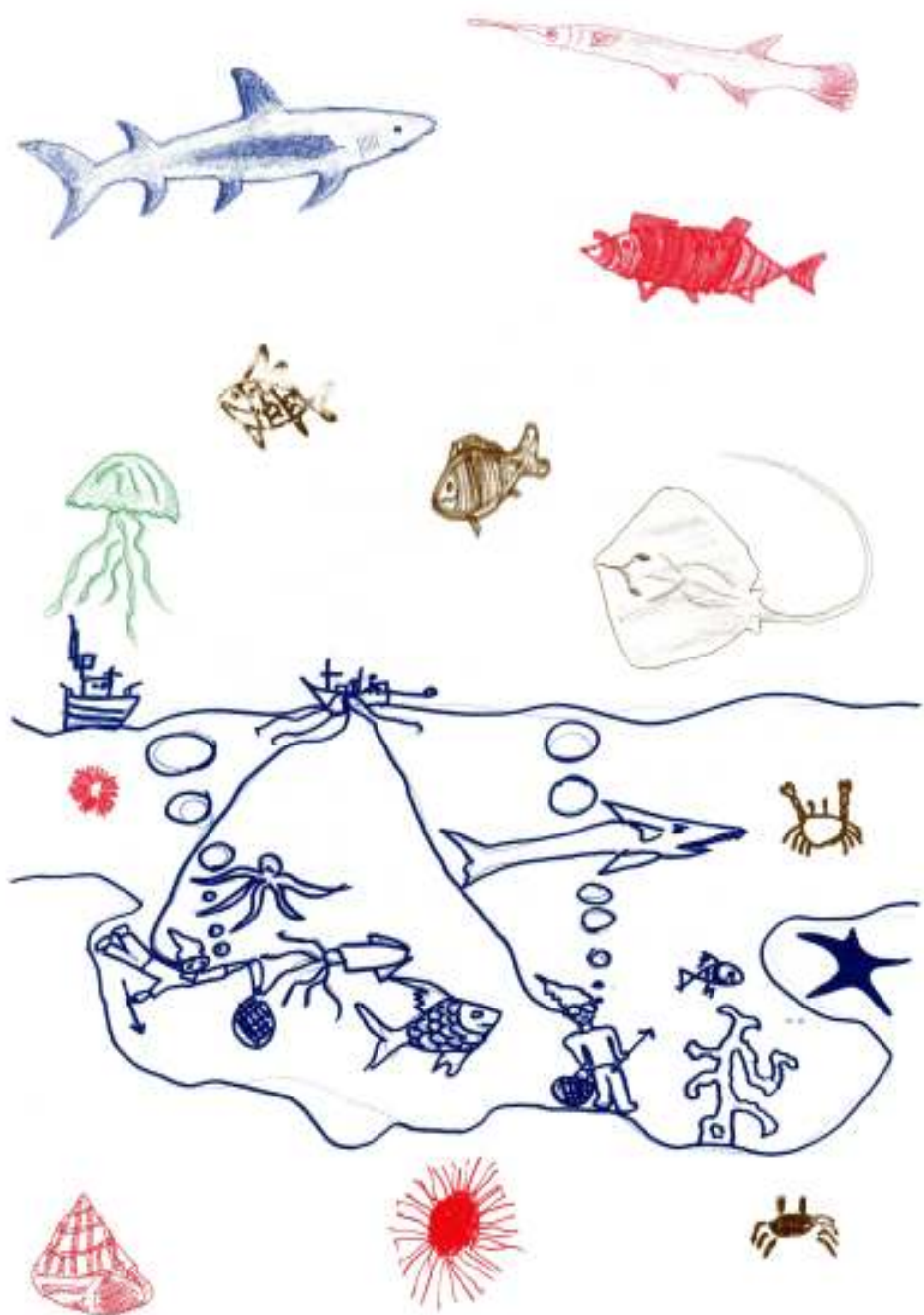
They have body hair. They cry and tears fall from their eyes just like human beings.

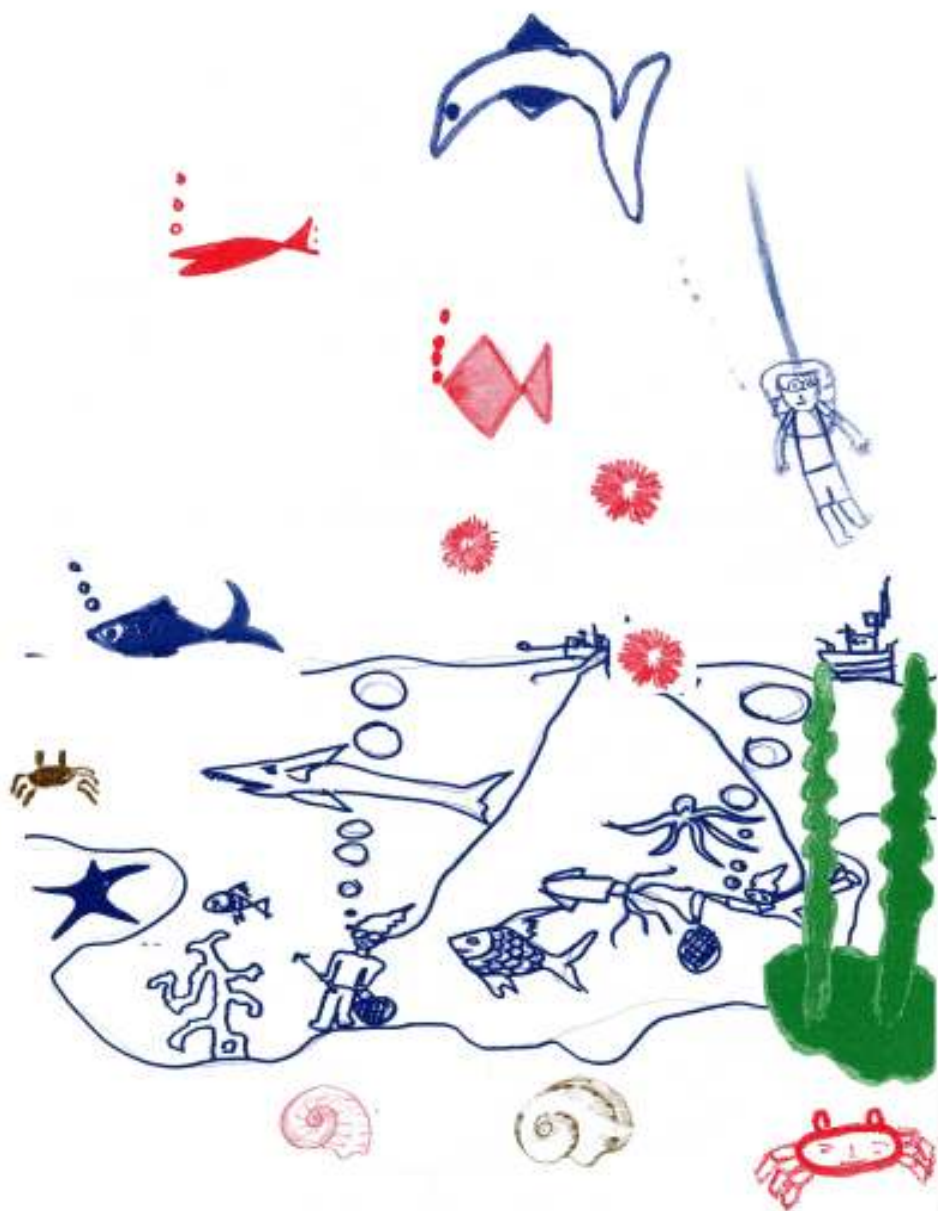
They also breastfeed their young like human beings.

ชาปู้ลู่ จรือต้ามอแกน

อาดา จรือต้าม นะ มอแกน อี้กั๊ด ดู่ยู้ก หย่าตี อู๋ไม่ เซอมีย่า
กาล่า ดู่ลู่ อาดา นานะ นิปีนี บุษู ป๊ะ มะ โกะ ก่าก้า เต็ด ซายัก
ญา ไกล๊ ฮาตี เตรอจู้ด อาเย่ มาเท็ด ปี หย่าตี อี้กั๊ด ดู่ยู้ก
มอแกน เปอจาอย่า จ๊ะ อี้กั๊ด ดู่ยู้ก ชูปา อู๋ไม่ เซอมีย่า กิต้า
อาดา บูลู่ ลูม่า เดะ ลูลู่ กิต้า
อาดา อาเย่ มาตา เตรอเป๊ะ เดะ มาตา ญา ชูปา เซอมีย่า กิต้า
อี้กั๊ด ดู่ยู้ก ญา เบอนานะ
ญา บรี นานะ มากั๊ด ด่าด้า ชูปา อู๋ไม่ เซอมีย่า กิต้า

หนึ่ง อูรักลาไวกัยกับทะเล

อูรักลาไวกัย แปลว่าคนทะเล

แต่เดิมมา ชีวิตของพวกเขาขึ้นอยู่กับทะเล

เดินทางไปตามชายฝั่งทะเล และเกาะต่างๆ

ปัจจุบัน พวกเราส่วนมากก็ยังผูกพันกับทะเล

และอาศัยอยู่ริมทะเล

หมู่บ้านของเราอยู่ที่ราไวย์ สะบ่า เกาะสิเหร่ในภูเก็ต

เกาะพีพี เกาะลันตา ในกระบี่ และเกาะลันเต๊ะ เกาะอาดัง ในสตูล

ชะ ออลางหล่อตาเนะโคล่ง

ออลางหล่อตา ออลาง อ่อเกน

หม่อละ ก้ามอย แอม ตะเอา

หล่าเกา ตะเอา โคล่ง ก๊ะ ปอลาว ต่าฟุ้ง

อะล่อย นี ก้ามอย แอม ก่อตาน ด่านี่ โคล่ง

ออลาก ก้ามอย หล่าไว ปอลาว ชิระ สะบ่า

ปอลาว ปี่ปี่ ปอลาวลอนตา ปอลาวนีปี่ ปอลาว อาดัง

ONE *Urak Lawoi and the Sea*

Urak Lawoi means people of the sea.

In ancient times, our life depended on the sea.

We traveled throughout the coastal areas and islands.

Nowadays, we still have close ties with the sea
and live by the sea.

Our villages are in Rawai, Sireh, Sapam in Phuket,
Phi Phi Islands, Lanta Islands in Krabi,
Lipeh Island and Adang Islands in Satun.

๑๑ อุรักลาไวย์หย่างันลาไวย์

อุรักลาไวย์ กาล่า คู่ลู่ อุไม่ เซอมีย่า รุมะ กามี ดูดี เดะ ลาไวย์

เบอຍาลัด ปี่ กะ ปุเลา ราทาราด้า เดะ ตะโละ

ลานี่ รุมะ กามี อาดา ชูกา หย่างัน ลาไวย์

รุมะ กามี ดูดี เดะ ราไวย์ ปุเลาซีระ สะบับ เดะ ภูเก็ต

ปุเลาปี่ปี่ ปุเลาส่าตัก เดะ กระปี่ ปุเลาหนี่ปี่ ปุเลาอาดัก เดะ สตุล

สอง อูรักลาไวย์นักเดินเรือ

อูรักลาไวย์ ว่ายน้ำและดำน้ำเก่งมาก

ในสมัยก่อน เราใช้เรือกรรเชียง มีใบเรือทำด้วยผ้าสีขาว

เดินทางออกทะเลไปไกลๆ

เราใช้เรือสำเภา เดินทางระยะใกล้ๆ

อูรักลาไวย์เป็นนักเดินเรือที่เก่งกล้า

หาปลิงในน้ำลึกๆ งามหอย และตักปลา

ถั่ว ออลางหล่อตาช่างหล่าเกาก่าบาง

ออลางหล่อตา ออลาง ช่าง หน้าโง้ย มะนั้บ อ่อเกน

หม่อละหม่อลีน ก่ามอย นะ ก่าบาง ปะเจี้ยว หน้าย่าน จัวด ปอเตี้ยก

หล่าเกา ไคล่ง หน้าญุด

ก่าบาง สำเภา หล่าเกา ด่านี่

ออลางหล่อตา ช่าง ไต้ หล่าเกา ก่าบาง

วัง ก่าจี อ่อเกน ดาลำ วัง เอี้ยก วัง เอ่กาน

TWO Urak Lawoi the Seafarers

Urak Lawoi are very good at swimming and diving.

In the early days, we used row boats equipped with white cloth sails to travel the sea.

We used a sapad or small boat for trips near the shore.

Urak Lawoi are brave seafarers,
going after sea slugs, shellfish, and fish.

ตัว อุรักลาไวย์เซอเมียห์หย่าลัดปราฮูบร่านี้

อุรักลาไวย์ เบอเดอเน้ง มาเญอลับ ป่าโน บาญะ

กาลา ดูลู่ กามี ชูโระ ปราฮู อาไ้

อาดา ล่าไ้ บั๊ว หย่างัน ก่าเย็ด ปู่ตี

เบอยาลัด ปี ยาไ้

ก่ามี ชูโระ ปราฮู ส่าปัด เบอยาลัด ดาปิก

อุรักลาไวย์ หย่าดี เซงมีย่า หย่าลัด ปราฮู บร่านี้ บาญะ

มีญา ตริบัก เดอะ อาเย่ ดาลับ ดาลับ มีญา ซีปัย เมองาเญ่น อิกักัด

สาม อูรักลาไ้ย้นักดำน้ำ

ปัจจุบัน อูรักลาไ้ยหลายคนยังดำน้ำหาปลา กุ้ง หอย
บางที่ใช้เครื่องมือลม เพื่อให้ดำน้ำได้ลึกๆ

คนที่ดำน้ำ จะใส่หน้ากากและใส่เข็มขัดที่มีก้อนตะกั่ว
เพื่อถ่วงไม่ให้ตัวลอย

คนที่ดำน้ำลึกจะต้องคอยระวังไม่ขึ้นสู่ผิวน้ำเร็วเกินไป
เพราะอาจจะเป็นโรคน้ำหนึบ

บางคนพิการ และบางคนถึงกับเสียชีวิต

ตะล่อย ออลางหล่อตาช่างมะนั้บอ่อเกน

อะล่อย นี้ออลางหล่อตา มะงั๊บ เอ่กาน ก่อร้าง เอียก

ด่าดุม มะนั้บ บุ่ม มอย หน่อเล่ง อ่อเกน ด่าล้า

ออลาง มะนั้บ อ่อเกน หน่าดู้ก จะมิน มาตา มะละะ ต่าต๊ับ จ่อมุ่ย กะเอียง
เปาะ หล่อเลาะะ บะอ้าด

ออลาง ต๊ิบ มะเอ็ก נג อ่อเกน ค่อยค่อย

เอ็ก ไว มอยฮ้า ซอด

ด่าดุม ป่าเล็ด ปีน บ่านั้ม ด่าดุม หม่าไต

THREE *Urak Lawoi the Divers*

Nowadays, Urak Lawoi still dive for fish, lobsters, and shellfish.

Sometimes we use an air compressor to venture into deeper water.

Divers put on a diving mask and use a lead belt as a diving weight.

Those who do deep diving have to be careful not to ascend too quickly or else they will suffer from the bends.

Some divers become crippled and some even die from the bends.

ตีกำ อุรักลาไวย์เซอเมียมาญอลับป่าใน

ลานี้ อุรักลาไวย์ บาญะ อุรัก อาดา มาญอลับ มีญ่า อี้กั๊ด มีญ่า สุรัก ซีโป้ย

ลานี้ อาดา อี้จิ้น อ่าง่น ชูว๊ะ มาญอลับ อาเย่ ดาลับ ดาลับ บาญะ

เซอเมียมา มาญอลับ เบาะ เจรอมิน มาต้า

อาดา ตาลี อ่าง่น เบาะ ตาลี ปิ้งก ปี่ญา ไบร

ตุรุด เดอะ อาเย่ กามี บัวย บู้บู้ เบอไซเบอไซ

เดอะ อาเย่ ดาลับ ดาลับ บาญะ เบอละ อี้กั๊ด เบอไซ เบอไซ

เซอเมียมา มาญอลับ อาเย่ ดาลับ จากากาก้า หย่างจัน หย่าญะ

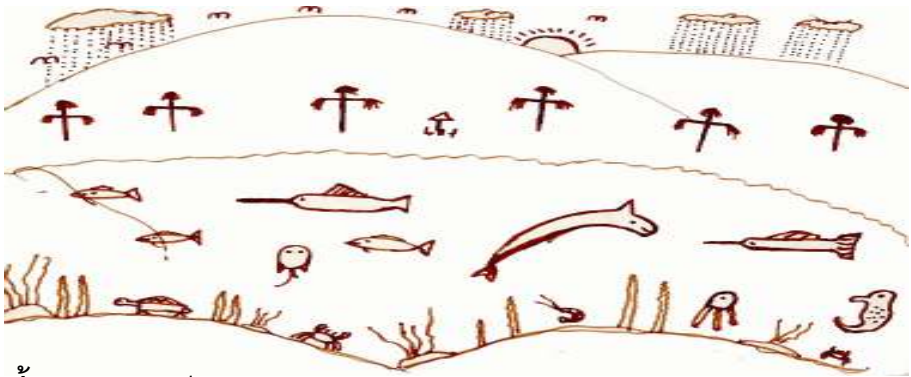
เจอไป ตราลู๋ หย่าญะ หย่าดี เปอญาเก๊ะ อาเย่ เกอบี

ญานะ หย่าดี เปอญาเก๊ะ กะไ้

สี่ ศาลศักดิ์สิทธิ์

อุรุลลาไว๊ เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ รักพวกพ้อง
เดิมที พวกเรานับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์
มีศาลศักดิ์สิทธิ์ในทุกหมู่บ้าน
เรากราบไหว้ศาลปีละ 2 ครั้ง เดือนหก และเดือนสิบเอ็ด
และจัดพิธีลอยเรือ หรือพิธีทำน้ำมนต์ ซึ่งเป็นพิธีสำคัญ
มีอุรุลลาไว๊มาร่วมพิธีมากมาย

ป่าด ออมากก่านา

ออกลางหล่อตา ออกลาง ก่าไต อ่าโมน ก่าวาว ฮ้ำ ลัก พร้อม
หม่อละหม่อลีน ก่ามอย หนุะม่า ก่าตอย เจ้า ผุ้ะ
เบาะ ออมาก ก่านา ด่านี้ ฮอมาก
ก่ามอย หนุะม่า ก่าตอย ถั่ว ฮั่น อะ ตาก่อน ภูลัน น้ม ภูลัน จับไปเจ็ด
แหล่ลอย ก่าบาง หล่าจิง เบาะน้ำมนต์
ออกลางหล่อตา งาดิน ต่าฟุ้ง

FOUR *Sacred Shrine*

The Urak Lawoi are honest, reliable, and find joy within their community.

We believe in supernatural beings.

There is a sacred shrine in every village.

We worship the shrine twice a year, in the 6th and 11th lunar month.

and organize a Boat-releasing Ceremony or Holy Water Ceremony.

These are important ceremonies during which many Urak Lawoi come together and celebrate

ไป บาไล

อุรักลาไวย์ หย่าดี เซอมีย่า ชูโง๊ะ ซายัก กาวัด บาญะ เปอจาย่า เปอเละ
กาล่า ดูลู่ กามี เปอจาย่า เซอบารัก ซี๊ด

อาดา บาไล รัตตา ตูโป๊ะ

ปี บาซาไวย์ ซาตาฮุด ดัว กาลี บูลัด นัม บูลัด เซอเบอได้

บ๊วย บ่าไล หย่าจัน ปราฮู ปลาจัก ตูปี อาซิก บ๊วย อาเย่ ดูโป๊ะ

หย่าดี เซอบารัก เปอจาย่า นะ รุมะ กามี นะ อุรักลาไวย์

ห้า พิธีลอยเรือ

พิธีลอยเรือ จัดขึ้น 2 วัน 2 คืน ในเดือน 6 และเดือน 11

มีการทำเรือจำลองด้วยไม้ระกำ

ตกแต่งให้สวยงาม มีไม้แกะเป็นรูปคน

ผู้คนเอาข้าวตอกใส่ในเรือ ตัดเล็บ ตัดผม ใส่ในเรือ

พอรุ่งเช้า เราก็จะเอาเรือไปลอยในทะเล

และหวังว่า เรือจะนำเคราะห์ร้ายหายไปในทะเล

และให้ลูกหลานได้อยู่สุขสบาย ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

แลม้า หล่าจ้ง

ออลางหล่อตา เหนียะเอ็น หล่าจ้ง ถั่ว อะล่อย ถั่ว กะมัน

บุลัน ดะฮก บุลัน ชีซอง

ออลาง เบาะ ก่าบาง ก่อมัน หล่าจ้ง เบาะ รูป กะเอ้ มะละ ตะ ก่าบาง

มะละ จอนข้าวพอง ปะเต็ด แก่ก้อย ก่าไก ปะเต็ด บูลู่ย ไร่ตัก กะตอย

ด่าล้า ก่าบาง อ่อเกน

หล่าจ้ง บัก แก่คั่น กามี หม่อมลอย ก่าบาง หม่าเกิด บัก ดะไ้ด กะตอย

อ๋อน ออลางหล่อตา แอม ชนก หม่าเกิด ฮ้า

FIVE Boat-Floating Ceremony

The Boat-releasing ceremony is held over 2 days and 2 nights during the 6th and 11th lunar months.

The Urak Lawoi make miniature zalacca boat and decorate it with carved human figures.

Then they throw poprice into the boat.

They also cut their nails and hair and put them in the boat as well.

In the morning, the Urak Lawoi release the boat into the sea, hoping that it will takes bad luck away to sea, and leave Urak Lawoi with happiness and good health.

ลิมา ปลาจึก

ปราฮู ปลาจึก ดัว อารี ดัว มาลัป บูลัด นั่ม บูลัด เซอเบอได้

บ้วย ปราฮู กูไม่ เดอมี เดอมี เบาะ เตะ ปราฮู ปลาจึก

บ้วย ปี เบอเกอจา อาดา ก่ายู่ ต่าร่า บลี้ หย่าดี ก่าไม เซอมียา

โกะ เซอมียา อ่าเม็ดไบรี กะมັก ไกล๊ กู้กู่ ไกล๊ โป๊ะ เบาะ เตะ ปราฮู ปลาจึก

โหะ จ๊ะ ป่ากี กามี อ่าเม็ด ปราฮู ปลาจึก

ปี เปลอปโป้ เตะ ลาไว้ย บวก กรู ปี หย่างัน อาเย่

เบ กามี อูร์กลาไว้ย ดูตุ้ เซอวัง บาจี

หก ร่องเงืง

อูรักลาไวย มีดนตรีร่องเงืง

ประกอบพิธีแต่งงาน แก่บ่น และพิธีมงคลอื่นๆ

มีเพลงลากูดูว่า เซอมีย่าฮี้ตู่ แม่ฮินัง เจ๊ะฮูล่อง อายัมดีเด๊ะ

ในการเล่นร่องเงืง มีดนตรีประกอบคือ ซอ รำมะนา ฆ้อง และฉิ่ง

ห้า ร่องเงืง

ออลางหล่อตา นะ ยี่เน ร้องเงืง ยาม หลีกะ บีโนก่าโน

หม่าลี ก่าตอย เนะ อะล่อย อาโมน มาจำ มาจำ

นะ ยี่เน ลากูดูว่า เซอมีย่าฮี้ตู่ แม่ฮินัง เจ๊ะฮูล่อง อายัมดีเด๊ะ

ออลาง เหนียะเอ็น ก่าตึง บะนา ฆ้อง ฉิ่ง

SIX Rong-ngeng

The Urak Lawoi play rong-ngeng music during their weddings, spirit offerings, and other auspicious ceremonies.

There are several different songs – lagu duwa, semiya itu, mae inang, jeh sulong, and ayam dedeh.

Rong-ngeng music is played with a violin, flat drum, gong, and cymbals.

นั้ม รุงเง็ก

อูรักลาไ้วย อาดา เซอबारัก อูชิ รุงเง็ก

รุมะ เมอเนก้า รุมะ เมอนิไญ่

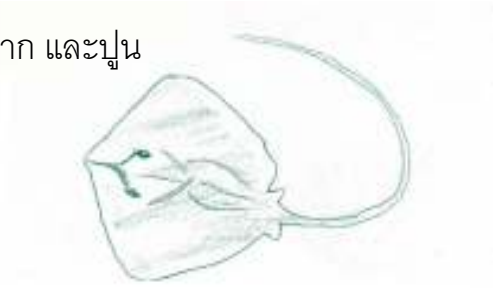
อูชิ บลาไม้ รัตตา รัตต้า อาดา ลากู เมอญาญี

ลากูคู่ว่า เซอมิยาอี่ตุ้ แมะอินัง เจ๊ะฮูล่อง อายัมดีเต๊ะ

อาดา เซอबारัก ป่าลู้ บราน่า กืออยู่ล่า กะตาวะ ฉิ่ง

เจ็ด พิษสัตว์ทะเล

ในสมัยก่อน เมื่ออุรุกรลาไวยถูกเจียงพิษปลากระเบน ปลาตุกทะเล
ปลาเก๋าหิน ปลาสิงโต หรือปลาสลิดทะเล
เจียงพิษจะทำให้เจ็บปวดมาก ไม่มียาสมัยใหม่รักษา
อุรุกรลาไวยจะขอให้พ่อหมอเอาพลุ หมาก และปูน
ช่วยร่ายคาถาบำบัดเป้าเอาพิษออก

ลูฮัก เย่าเอ่กานหมาเกิด

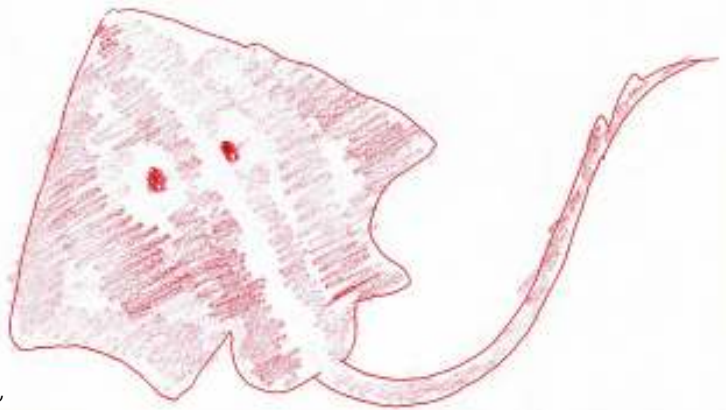
ยาม ออลางหล่อตา เย่า เองัด ก่าก้าก
เอ่กาน จ่ามุ่น เอ่กาน ย่าปู้ ป่าตอย
เอ่กาน ปู้กชู้ยี้ เอ่กาน ปู้กไธ้ด เอ่กาน ป่าจู้ง
ญา หมาเกิด เล่ง โอบัด กะตอ ฮ้า
ญา แม่น จีฟู เป่นาง ก่าปุ่น อ่อน ออลาง ปูตี เบาะ หมาเกิด ฮ้าย

SEVEN *Poisonous Marine Animals*

If an Urak Lawoi is stung by a ray, sea catfish, rock grouper, lion fish, or surgeon fish, they would be in great pain.

Without modern medicine, they would ask the shaman to heal the pain using a magic chant and offering pepper leaves, betel nut, and quick lime to the spirits.

ต๋อญัก อี้กั๊ดบ๊วยอูไบ

กาล่า ตูลู่ อูรักลาไว้ย กะนา อี้กั๊ด ปารี บ๊วย อูไบ

อี้กั๊ด จ่ามน อี้กั๊ด บะไธ อี้กั๊ด หละนุ่ปายัก

อี้กั๊ด ยาบ๊ะ ซาเก๊ะ ชูงู

ฮ้อย อูไบ น๊ะ ปาบล่า

ปี้กะ บุ่มมอย ตูลุก บเล่ อาเม็ต ชิระ ตาก้า มูโล้ย ปินัง ก่าปุย

เหรอกู บวก ปีซ่า

เมื่อถูกกะพรวนไฟ ผิวเนื้อจะเป็นรอยไหม้

และปวดแสบปวดร้อน

อุรึกลาไวยจะเอาน้ำตาลโตนดละลายน้ำ ทาแผล

หรือใช้ผักบุงทะเลขยำๆ เอาน้ำมาทาแผล

ก็จะช่วยดับพิษได้

หูลู่ปุ่น อะบู้ย ตึก หม่าเก็ด บูลัง โพง

ออกลางหล่อตา แม่น หล่าพั้ง หม่มลัก หง่าตึก เวน

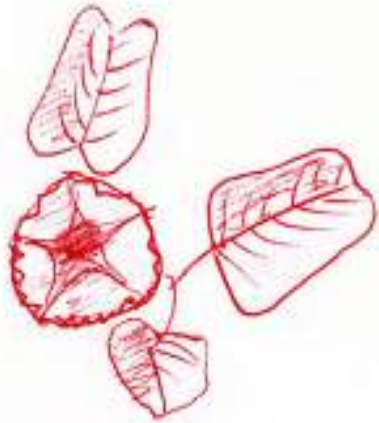
หมี่ซู้ด หน่อกะ เบาะ อ่อน ฮ้าย

ตะอั้น ออวัน ขญำ อ่อน เบ็ด ไค้ด

หมี่ซู้ด บูลัง โพง เบาะ จะแง้ม หม่าเก็ด ฮ้าย

If stung by a poisonous jelly fish,
 Urak Lawoi mix palm sugar with fresh water
 and wipe it on the wound to reduce the pain.
 Or they crush beach morning glory leaves and
 cover the wound with the leafy juice.

กะนา บู้บู้ย อ่าปี้ อาดา ป่ารุ่ม ฮาใจย
 ฮ้อย อูไป

ฮูโระ ภูลา มิร่า ไปลั อายะ มาละ ซาปัก
 อาเม็ด ปูจู้ ลุยตะลุ่ม จะโละ
 อาเม็ด เม ซาปัก ลียัก

แปด ปลาโลมา

เมื่อลงทะเล ดำน้ำ ดูรักษลาไว้ยกลัวปลาอยู่ 2 ชนิด

คือ ปลากระโทง และปลาฉลาม

เพราะปลากระโทง เอาปากแหลมๆ แทงคนเป็นแผลได้

และปลาฉลาม บางทีก็ทำร้ายคน

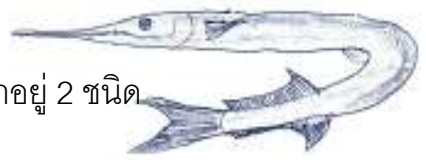
ลุงมาไ้ยเคยเรือล่มตรงช่องระหว่างเกาะดอกไม้และเกาะเขียว

เพราะลมแรงมาก

มีปลาโลมาเข้ามาว่ายวนรอบๆ ลุงมาไ้ยและเพื่อนๆ อีก 2 คน

ไม่ให้ปลาฉลามมาทำร้าย

ปลาโลมาเป็นปลาที่ฉลาดและใจดีด้วย

วาฬัย เอ่กานหล่อม่า

หล่าเกา มะนั้บ อ่อเกน ออลางหล่อตา หน้ากั๊ด เอ่กาน ถั่ว มาจ๊า

เอ่กาน ตู่ลูก กี่โย้ย

ปี่ปิน เอ่กาน ตู่ลูก หล่าชัน มะนุด เบาะ หน่อกั๊ะ กี่โย้ย หน่อกั๊ด มะนุด

ต่อสา มาไ้ย ก่าบาง ก่าล้า อั้งจิน กลัง

ช่อก ปอลาว บุงะ เนะ ปอลาว หง่อโมง

เอ่กาน หน่อมา หน้าไ้ย แห่งเล่ง วะ มาไ้ย เนะ ยะ ญา ถั่ว ดีลู้ย

อ่อน ฮ้า กี่โย้ย เบาะ ออลาง ญู้

เอ่กาน หน่อมา เอ่กาน อาไม่น

EIGHT Dolphins

When diving, Urak Lawoi are afraid of two fishes - long toms and sharks.

Long toms can stab people with their sharp beak, and sharks can bite people with their sharp teeth.

Once Uncle Majoey's boat sank between Dok Mai Island and Kiew Island because of strong winds.

Dolphins swam around him and his two friends to protect them from shark attack.

Dolphins are smart and friendly creatures.

ลาบัด อี้กั๊ดมาลุ่ม่า

กาล่า ตูรด ลาไวย์ อูรักลาไวย์ ตาโก้ย อี้กั๊ด ดัว บักซ่า จู้ไ่ล่ หย่างั่น ฮีญ
จู้ไ่ล่ อาเม็ด มุลู่ย ตาจ๊ับ ตี้กั๊บ หย่าดี ลี๊ยก

ฮีญ บ๊วย เซอมีย่า กี้เก๊ะ

อูว่า มาไ้จ้ย ปราฮู การ์ับ รวัก ปูเลาบุ่ง่า ปูเลา แกร็ก

อาเง่น ตื่อไ้

อี้กั๊ด มาลุ่ม่า มาละ มาญอด้บ เบอเกิ้ลิก

ญูว่า อูว่า มาไ้จ้ย หย่างั่น ดัว กาวัด

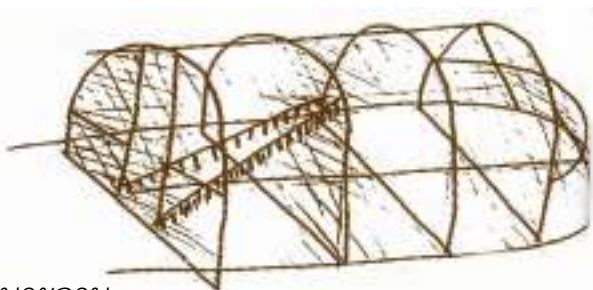
ติ เมา บริ ฮีญ มาละ ฮีญ ญา ตาโก้ย

อี้กั๊ด มาลุ่ม่า ญา อาดา อากัน หย่างั่น ฮาดี ป่ายิ

เก่า การยังชีพของอุร็กลาไว้ย

ในปัจจุบันนี้ การทำมาหากินของทั้งอุร็กลาไว้ยและมอแกนยากลำบากขึ้น
กึ่ง หอย ปู ปลา ลดน้อยลง เพราะมีผู้บริโภคมากขึ้น

และมีเรืออวนรุน อวนลาก ที่เก็บกวาดทรัพยากรสัตว์ทะเลเป็นจำนวนมาก
อุร็กลาไว้ยและมอแกน ใช้วิธีจับปลาแบบไม่ทำลาย โดยการดำน้ำมือเปล่า
หรือใช้เครื่องมือประมงอย่างง่าย ๆ เช่น วางลอบขนาดใหญ่ในน้ำลึก
ที่ลอบมีรูให้ปลาเล็กๆ ว่ายเข้าออกได้ จับเฉพาะปลาใหญ่ๆ เท่านั้น

แซว้าย ออกลางหล่อตาเบาะกาน

อล่อย นี้ออกลางหล่อตา มอแกน เบาะ กาน แกะ

กอด้าง เอี้ยก กะตาม เอ่กาน กะตอย กะฮั่น

นะ ก่าบาง อวนรุน ก่าบาง อวนลาก ญา ลาก กะฮั่น ออกลาง ญา กะฮั่น

มอแกน ออกลางหล่อตา มะงับ เอ่กาน กะตอย ฮ้า

มะนั๊บ อ่อเกน หม่มเก็น จัน ญู้ญัย อ่าตี้ อัก โคล่ง ด่าล้า

นะ มาตาพลูง อวน มะงั่น เอ่กาน อ่าตี้

เอ่กาน เน็ก ปล้อย เบาะ มอย ญา กู้ดึบ หม่าไต ฮ้า

NINE *Urak Lawoi Subsistence*

Nowadays, making a living is difficult for the Urak Lawoi and the Moken.

Shrimps, shellfish, crabs, and fish are becoming scarce because of increased demand.

Push-net and trawler boats also catch many sea animals.

The Urak Lawoi and the Moken use non-destructive fishing methods such as free-dive gathering, using simple tools like large fish traps which trap only large fish and allow small fish to swim in and out through mesh.

เซมิลัด มีญ่ามากัดคูรักลาไว้ย

ลานี้ คูรักลาไว้ย หย่างัน มอแกน มีญ่า มากัด หย่าลัด ลาไว้ย
เซอबारัก ลาไว้ย บาญะ ซาลูล้อย คูรัก ซีโป้ย กะต๊ับ อี้กั๊ด ฮาบี ซาลูล้อย
ญา อาดา ปราฐ ฐู่ไก้ จู๊กัก

กำปัน อีระ ฐู่ไก้ बारัก เดอะ ลาไว้ย บาญะ ตะลาลู่

คูรักลาไว้ย หย่างัน มอแกน เต็ด บ้วย บานาซ่า बारัก เดอะ ลาไว้ย
มาญอลับ ตังงัน เปลาเปล้า ดากีเต้อ นู่นู๋ เบอไซ้ เปรอไป้ เดอะ อาเย่ ดาลับ
อาดา ลูบัก เบอไซ้ ปีก๊ะ อี้กั๊ด เดอมิ มาไซะ ปี มาเระ ปือเล่ ซ่า อี้กั๊ด เบอไซ้

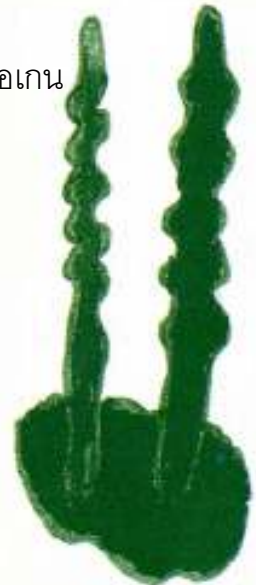

สิบ นิทานอุรฺกฺลาไว้ย

อุรฺกฺลาไว้ยมีนิทานเล่าว่าพะยูนเคยเป็นมนุษย์
นานมาแล้ว มีสามีภรรยาคนหนึ่ง
เมื่อภรรยาตั้งครรภ์ ก็อยากกินสาหร่ายทะเล
จึงขอให้สามีช่วยหามาให้กิน แต่สามีไม่มีเวลา
เพราะต้องทำมาหากินตั้งแต่เช้ายันค่ำ

จับโป้ ตะกาทอกลางหล่อตา

ตะกาทอกลางหล่อตา หม่อละหม่อลีน ดูยั้ง มะนุด หม่าล่อย ตูบ
หม่อละ นะ ก่าไน บิไน
ยาม บิไน หละแก้อ่าด๊ะ ญา งอด มะญ้า หย่าเงา อ่อเกน
แห่นต๊ะ ก่าไน ญู้ วัง หย่าเงา อ่อเกน อ่อน ญา
ก่าไน เมาะ กาน บู้กาย กะ บู้ด วัง หย่าเงา มอย ฮ้า

TEN *Urak Lawoi Folktale*

An Urak Lawoi folktale says dugongs were human beings.
Once there was a couple; when the wife became pregnant
she craved seaweed
and asked her husband to bring her some.
But the husband did not have time, he was busy working
from dawn till dusk.

ชาปูลู่ จรื๋อตำอุรักลาไว้ย

กาล่า ดูลู่ อุรักตุ๋ฮ่า อุรักลาไว้ย จรื๋อตำ อี้กั๊ด ดูยู้ก
ญา หย่าดี ดูไม่ เซอมีย่า ชูปา กิต้า
ลากี้ หย่าจัน บินี ญา เมอเนก้า บเล็ด้า ดูดู้ ลาม่า
บินี เบอโปล้ย จาเวะ ลากี้ จะ ลาไป๊ บูวะ จราเงา
ลากี้ ปี่ เกอจา ปี่ ปากี้ บาลิ มาลั๊บ บินี ลาไป๊ บูวะ จราเงา ชูโงะ
เลอไป๊ อี้ตุ๋ ญา ฮอย เตอไป๊ บัวย กรามิ ลากี้
ฮอย หวะตุ ปี่ มีญ่า บูวะ จราเงา

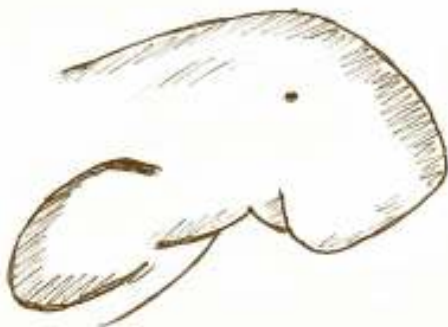
ภรรยาจึงตัดสินใจกระโดดลงจากเรือลงไปในทะเล
และกลายเป็นพะยูน

ครีบกะโหลกมีกระดูกเหมือนกระดูกนิ้วคน
พะยูนตัวเมียมีน้ำนมไว้เลี้ยงลูกเหมือนคนด้วย

ปิโน ก่าไต ชนก ฮ้ำ หญาปุ้ย อ่อเกน
ปิน ดูย่ง

ดูย่ง นะ กราน ปัด ป่าช้า กราน แก้วอัย มะนุด
ดูย่ง ปิโน นะ จ่อช้อย อ่อน อ่านาด พลวง ป่าช้า จ่อช้อย มะนุด ปล้า

So the wife decided to jump off the boat into the sea
and became a dugong.

Dugongs have fin bones similar to those of human finger bones.
Female dugongs have milk to feed their young just like human
beings.

เลอไป๋ อี้ตู๋ ญ่า ไกล๊ ฮาตี เตรจู้ด อาเย่ มีญ่า ตะอาชิก
หย่าตี อี้กั๊ด ดูยู้ก

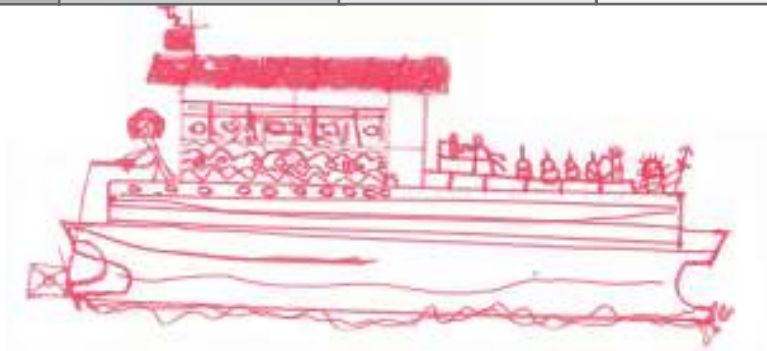
นะ ตาฮู้ กรามิ กะ ญ่า ชูปา อู๋ไม๋ เซอมีย่า อาดา หย่ารี ตังงัน ชูปา กิด้า
กาเลา อ่าย่า อาดา ด่าด้า ส่ายะ ญ่า ตู๋ลัก ดาลับ
ชูปา เซอมีย่า กิด้า

คำสนทนาทั่วไป

ไทย	อังกฤษ	มอแกน	อุรักลาไวย
จะไปไหน	Where are you going ?	หล่าเกาปีตะ	ปีดีฮา
ไปตกปลา	I'm going fishing.	หล่าเกา คูนกาน	เมองาญุ่น อีกิด
ไปเที่ยว	I'm going out for fun.	หล่าเกา หม่าล่าย	หย่าลัด อูชิ
กินอะไร	What are you eating?	ญ่าอะนั่ง	มากัด หน้าม่า
กินข้าว	I'm eating rice.	ญ่าจอน	มากัด หน้าชี
แกงอะไร	What side-dish are you having?	ช้อบายอะนั่ง	กูไล้ หน้าม่า
แกงหอย	I'm having shellfish curry.	ช้อบายเอี้ยก	กูไล้ ซีโป้ย

ไทย	อังกฤษ	มอแกน	อุรักลาไวย
ทำอะไร	What are you doing?	เบาะอะนั้ง	บ๊วย หน้าม่า
ตัดไม้	I'm cutting wood.	ปะเต็ตโปกน กะเอ	ไกลี ก่ายู
ทำลอบ	I'm making a fish trap.	เบาะนุ่นัย	บ๊วย นุ่นัย
สบายดี หรือ	How are you?	อาไม่นก๊ะ	บ่าจี้ เกื่อ
สบายดี	I'm fine.	อาไม่น	บ่าจี้

นับเลข

เลข อารบิก	เลข ไทย	ไทย	อังกฤษ	มอแกน	อุรักลาไวย์
1	๑	หนึ่ง	One	ชะ	ชา
2	๒	สอง	Two	ถั่ว	ด้ว
3	๓	สาม	Three	ตะล่อย	ตีกำ
4	๔	สี่	Four	ปาด	ไป
5	๕	ห้า	Five	แลม้	ลิม่
6	๖	หก	Six	นัม	นัม
7	๗	เจ็ด	Seven	ลูยู้ก	ตุยู้ก
8	๘	แปด	Eight	วาเล้ย	ลาปัด
9	๙	เก้า	Nine	แซว้าย	เซมิลัด
10	๑๐	สิบ	Ten	จับโป้	ชาญู่
11	๑๑	สิบเอ็ด	Eleven	จับโป้เจ็ด	เซอเบอได้
12	๑๒	สิบสอง	Twelve	จับโป้ถั่ว	ด้วเบอได้
13	๑๓	สิบสาม	Thirteen	จับโป้ตะล่อย	ตีกำเบอได้
14	๑๔	สิบสี่	Fourteen	จับโป้ปาด	ไปเบอได้

เลข อารบิก	เลข ไทย	ไทย	อังกฤษ	มอแกน	อุรักลาไวย
15	๑๕	สิบห้า	Fifteenth	จับโป้แลมำ	ลิมาเบอไล้
16	๑๖	สิบหก	Sixteen	จับโป้นั้ม	นั้มเบอไล้
17	๑๗	สิบเจ็ด	Seventeen	จับโป้ลู้ยูก	ตุยูกเบอไล้
18	๑๘	สิบแปด	Eighteen	จับโป้วาเล้ย	ลาปัดเบอไล้
19	๑๙	สิบเก้า	Nineteen	จับโป้แซว้าย	เซมิลัดเบอไล้
20	๒๐	ยี่สิบ	Twenty	ถั่วปูละ	ดัวปูลู้
30	๓๐	สามสิบ	Thirty	ตะล่อยปูละ	ตีกำปูลู้
40	๔๐	สี่สิบ	Forty	ปาดปูละ	ไป้ปูลู้
50	๕๐	ห้าสิบ	Fifty	แลมำปูละ	ลิมาปูลู้
60	๖๐	หกสิบ	Sixty	นั้มปูละ	นั้มปูลู้
70	๗๐	เจ็ดสิบ	Seventy	ลู้ยูกปูละ	ตุยูกปูลู้
80	๘๐	แปดสิบ	Eighty	วาเล้ยปูละ	ลาปัดปูลู้
90	๙๐	เก้าสิบ	Ninety	แซว้ายปูละ	เซมิลัดปูลู้
100	๑๐๐	หนึ่งร้อย	One Hundred	อะราไ้ตะ	ซาราดู้ย
1000	๑๐๐๐	หนึ่งพัน	One Thousand	อะพัน	ซารีนู

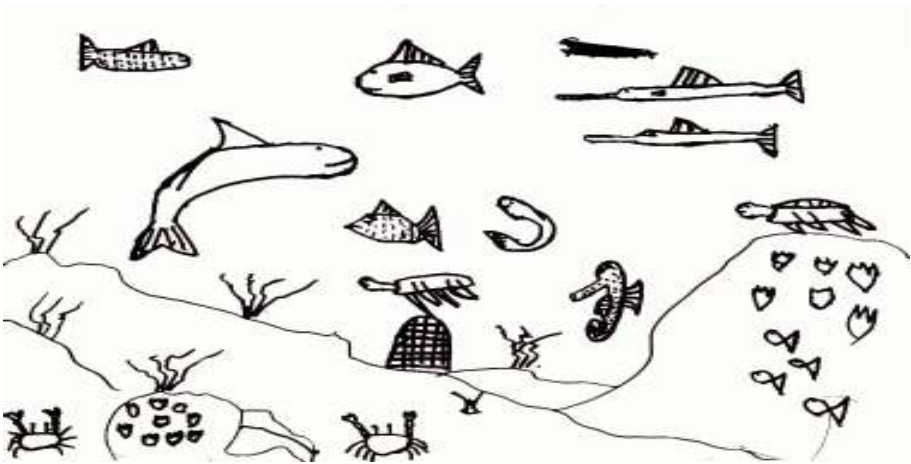
พิมพ์เพื่อรำลึกถึง

ลุงดาเก้ กล้าทะเล หมอพื้นบ้านมอแกนแห่งชุมชนหมู่เกาะสุรินทร์ พังงา

ลุงดาเย็น กล้าทะเล ผู้เล่านิทานมอแกนแห่งหมู่บ้านหาดราไวย์ ภูเก็ต

ลุงเล็ก รักดี นักดนตรีอุรูกลาไวย์แห่งหมู่บ้านเกาะสิเหร่ ภูเก็ต

พี่นอมน กล้าทะเล ช่างฝีมือหัตถกรรมแห่งชุมชนหมู่เกาะสุรินทร์ พังงา

In memory of

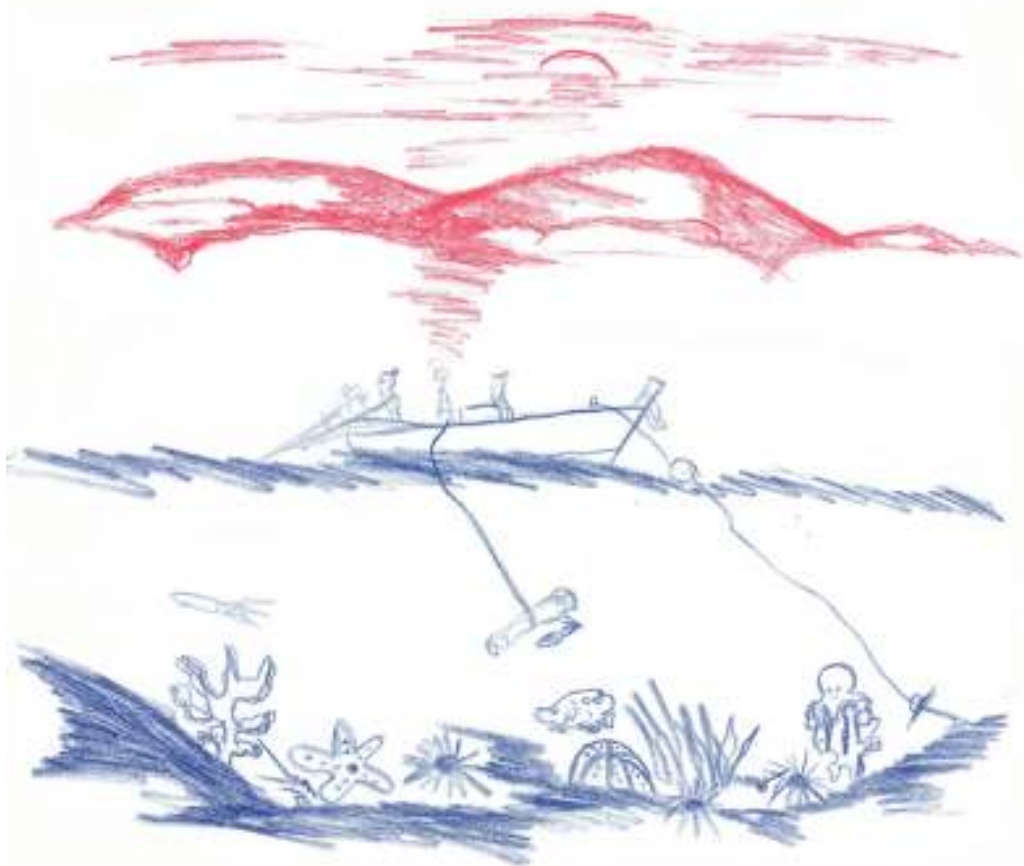
Uncle Dake Klathalay, Moken shaman of Surin Islands, Phang-nga

Uncle Dayon Klathalay, Moken story-teller of Rawai Beach, Phuket

Uncle Lek Rakdee, Moken musician of Sireh Island, Phuket

Sister Nomon Klathalay, Moken craft-maker of Surin Islands,

Phang-nga

ชีวิตพวกเราชาวทะเล
We, the Sea People
ก้ามอย ออลางมอแกน
กามี อูร์กลาไว้ย

นฤมล หิณชูระนันท์ อรุณทัย
Narumon Hinshiranan Arunotai

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
Chulalongkorn University Social Research Institute,
Phayathai Road, Bangkok 10330 Thailand
Tel. 02-218-7366, 02-218-7396, Fax 02-255-2353